ՕՐՀՈՒՍԻ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՅՑ (2018-2020թթ.)

Հայաստանի Հանրապետություն

1. **<u>Զեկույցի պատրաստման գործընթացը</u>**

Ներկայացրեք համառոտ տեղեկատվություն զեկույցի պատրաստման գործընթացի վերաբերյալ՝ նշելով, թե պետական ինչ մարմինների հետ են անցկացվել խորհրդակցություններ կամ ինչ պետական մարմիններ են ներդրում ունեցել դրա պատրաստման մեջ, ինչպես են իրականացվել հասարակության հետ խորհրդակցությունները, ինչպես նաև, նշել թե ինչպես են հաշվի առնվել այդ խորհրդակցությունների արդյունքները և ինչ նյութեր են օգտագործվել որպես զեկույցի պատրաստման հիմք:

2018-2020թթ.

Օրհուսի կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) իրականացման վերաբերյալ Հայաստանի ազգային զեկույցը պատրաստվել է Օրհուսի կոնվենցիայի ազգային համակարգողի կողմից՝ Օրհուս կենտրոնների, Շրջակա միջավայրի նախարարության և այլ պետական մարմինների ակտիվ մասնակցությամբ:

Զեկույցի կազմման նպատակով համակարգողի հետ համատեղ պատրաստվել է առցանց հարցաշար, որը նախատեսված է եղել բնապահպանական հարցերով մասնագիտացված հասարակական կազմակերպությունների (այսուհետ՝ ՀԿ-ներ) ներկայացուցիչների համար:

Էլեկտրոնային հարցաշարը ներառում է հետևյալ հարցերը.

- Ի՞նչ իրավական ակտեր կան, որոնք սահմանափակում են հասարակության մասնակցությունը բնապահպանական հարցերով տարբեր միջոցառումներին:
- Հանրության ներգրավվածությունը պետական մարմինների հետ համատեղ իրականացվող բնապահպանական իրազեկման ծրագրերում:
- Շրջակա միջավայրի պահպանության գործընթացներում արդյո՞ք կան իրավական խոչընդոտներ հասարակական կազմակերպությունների մասնակցության համար:
- Ինչպիսի՞ խոչընդոտներ են հանդիպում պետական մարմիններից բնապահպանական տեղեկատվություն ստանալու գործընթացում:

- ՀԿ-ները ո՞ր կայքերն են օգտագործում բնապահպանական տեղեկատվություն ստանալու համար:
- Ինչպիսի՞ խոչընդոտներ են ի հայտ եկել թագավարակի և Արցախի պատերազմի ժամանակ բնապահպանական տեղեկատվություն ստանալու հարցերում:
- Ինչպիսի՞ խնդիրներ կան «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքի գործնական կիրառման հետ կապված և այլն:

Այս հարցաշարը տեղադրվել է Շրջակա միջավայրի նախարարության պաշտոնական կայքում, հետևյալ հղման ներքո՝ http://env.am/am/post/4975/CaHT, իսկ ամբողջական հարցաշարը հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ https://docs.google.eom/forms/d/17LBLh6bte00RDe6Q2uuslDvc9bk4_MKuApe_i7xJ3Xw/viewform?ts=5f567093&edit_requested=true:

Հարցաշարը կազմվել է՝ հաշվի առնելով ՕԿ Համապատասխանության կոմիտեի կողմից պատրաստված Հաշվետվության պահանջների վերաբերյալ ուղեցույցը, որը հասանելի է հետևյալ հղմամբ՝ https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2007/pp/ece_mp_pp_wg_1_2007_L_4_r.pdf :

ՀԿ-ների ներկայացուցիչների բոլոր առաջարկներն ու դիտողությունները հաշվի են առնվել զեկույցի պատրաստման ընթացքում:

Հարկ է նշել, որ զեկույցի պատրաստման գործընթացում զգալի խոչընդոտներ են եղել՝ պայմանավորված թագավարակով և պատերազմով, որոնց պատճառով զեկույցի պատրաստման գործընթացն ուղեկցվել է առցանց հանդիպումների և քննարկումների կազմակերպմամբ: Հանրային լսումները անցկացվել են Շրջակա միջավայրի նախարարության, այլ պետական մարմինների, Օրհուս կենտրոնների և հասարակական կազմակերպությունների ակտիվ մասնակցությամբ:

Զեկույցի պատրաստման ընթացքում օգտագործվել են Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) օրենսդրական և ենթաօրենսդրական ակտերը, օրենսդրական նախագծերը, կարճաժամկետ և երկարաժամկետ ծրագրերը, ինչպես նաև կոնվենցիայի իրականացմանն ուղղված այլ միջոցառումները:

2. ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐ ԶԵԿՈՒՅՑԸ ՀԱՍԿԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տեղեկացրեք ցանկացած հատուկ հանգամանքների մասին, որոնք կարևոր են զեկույցը հասկանալու համար, օրինակ՝ գործում է արդյոք որոշումների ընդունման ֆեդերալ կամ ապակենտրոնացված մեխանիզմ, ենթակա են արդյոք Կոնվենցիայի դրույթներն անմիջական կիրառման Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու պահից, և արդյոք սուղ ֆինանսական միջոցները էական խոչընդոտ են հանդիսանում Կոնվենցիայի իրագործման ճանապարհին (պարտադիր

չէ):

2018-2020թթ.

ՀՀ կողմից Օրհուսի կոնվենցիան վավերացնելուց հետո (01.08.2001թ.) բնապահպանական ժողովրդավարության զարգացման ուղղությունը վերաձևավորվել է՝ նպատակ ունենալով համապատասխանեցնել բնապահպանական քաղաքականությունը արևմտյան չափանիշներին: Փոփոխությունների են ենթարկվել սահմանադրական դրույթները, որոնք վերաբերում էին բնապահպանական նորմերին[1], ինչպես նաև փոփոխվել է ազգային օրենսդրությունը[2]:

ՀՀ-ում բազմաթիվ օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ փոփոխություններից հետո ստորագրվել է Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիր ՀՀ-ն՝ մի կողմից և Եվրոպական Միության և Ատոմային էներգիայի եվրոպական համայնքի ու դրանց անդամ պետությունների՝ մյուս կողմից, միջև (CEPA, 24.11.2017թ., ուժի մեջ է մտել 01.06.2018թ.):

CEPA-ի շրջանակում բնապահպանական ոլորտում նախատեսված են մի շարք միջոցառումներ, այդ թվում՝ հասարակության համար բնապահպանական տեղեկատվության հասանելիության ապահովմանն ուղղված գործողություններ: Նշենք, որ համաձայնագրի դրույթները (91.1-91.5 կետեր) անմիջականորեն արտացոլում են Կոնվենցիայի պահանջները[3]:

2015 թվականի սահմանադրական փոփոխություններից հետո նախագահական կառավարման ձևից ՀՀ-ն անցում կատարեց կառավարման խորհրդարանական համակարգի:

Սահմանադրության 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ-ում պետական իշխանությունն իրականացվում է Սահմանադրության և օրենքների համաձայն՝ օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքների հիման վրա:

ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը գործադիր իշխանության հանրապետական մարմին է, որը շրջակա միջավայրի պահպանության և բնական ռեսուրսների խելամիտ օգտագործման ոլորտներում մշակում և իրականացնում է պետական քաղաքականությունը:

ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունն իր գործունեությունն իրականացնում է իր կանոնադրության հիման վրա, որը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի **2018թ. հունիսի 11-ի N 745-Լ որոշմամբ**:

Փոփոխության է ենթարկվել նաև շրջակա միջավայրին առնչվող սահմանադրական դրույթը

---

[1] 27.11.2005թ. ՀՀ Սահմանադրություն, 06.12.2015թ. ՀՀ Սահմանադրություն

[2] http://www.mnp.am/ru/pages/40 http://www.mnp.am/am/pages/40

[3] https://www.mfa.am/ru/bilateral-relations/eu

(ՀՀ Սահմանադրության 12-րդ հոդված), մասնավորապես՝ պետությունը խթանում է շրջակա միջավայրի պահպանությունը, բարելավումը և վերականգնումը, բնական ռեսուրսների խելամիտ օգտագործումը՝ ղեկավարվելով կայուն զարգացման սկզբունքով և հաշվի առնելով պատասխանատվությունը ապագա սերունդների նկատմամբ[4]:

2020 թվականի ՀՀ պետական բյուջեում նախատեսվել է նաև հատուկ տող, որն ուղղված է էկոլոգիական մտածելակերպի ձևավորմանը, մասնավորապես՝ բնապահպանական կրթությանը: Բնապահպանական կրթության ծրագրերի բյուջետային ֆինանսավորումը որոշակիորեն նպաստում է Օրհուսի կոնվենցիայի անուղղակի իրագործմանը, սակայն 2020 թվականի ՀՀ բյուջեում Օրհուսի կոնվենցիայի իրականացման համար հատուկ ֆինանսական միջոցներ նախատեսված չեն եղել: Սա, անշուշտ, հանգեցրել է որոշակի հետևանքների, մասնավորապես՝ պաշտոնական փաստաթղթերի և օրենքների թարգմանությունների ապահովման, միջոցառումների կազմակերպման և այլ գործընթացների համար անհրաժեշտ ֆինանսավորման պակասի:

3. 3-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ 2-ՐԴ, 3-ՐԴ, 4-ՐԴ, 7-ՐԴ ԵՎ 8-ՐԴ ԿԵՏԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք 3-րդ հոդվածի 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ, 7-րդ և 8-րդ կետերի հիմնական դրույթների իրագործմանն ուղղված օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցները:

Պարզաբանեք, թե ինչպես են իրագործվել նշված դրույթները: Մասնավորապես ներկայացրեք.

ա) ***2-րդ կետի*** *մասով – ձեռնարկված միջոցառումները, որոնք ուղղված են ապահովելու, որպեսզի պաշտոնապար անձինք և պետական մարմիններն անհրաժեշտության դեպքում ուղղորդեն հասարակությանը:*

բ) ***3-րդ կետի*** *մասով - էկոլոգիական կրթության և շրջակա միջավայրի հիմնահարցերի առնչությամբ հասարակայնության իրազեկության մակարդակի բարձրացմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

գ) ***4-րդ կետի*** *մասով - շրջակա միջավայրի պաշտպանությանն աջակցող միությունների, կազմակերպությունների կամ խմբերի պատշաճ ճանաչման և նրանց համապատասխան աջակցություն ցույց տալու ապահովման ուղղությամբ ձեռնարկված*

---

[4] Յուրաքանչյուր քաղաքացի պարտավոր է հոգ տանել շրջակա միջավայրի պահպանության մասին (ՀՀ Սահմանադրության 12-րդ հոդված): Հարկ է նշել, որ նշված հոդվածի փոփոխությունն արժանացել է որոշակի քննադատության: Նոր ձևակերպումը, որը հիմնված է Սահմանադրության նախորդ տարբերակի 10-րդ և 33.2-րդ հոդվածների և սահմանադրական կարգի սկզբունքների վրա, սահմանում է, որ **շրջակա միջավայրի պահպանությունը ոչ միայն պետության պարտավորությունն է, այլև յուրաքանչյուր անձի պարտականությունը**: Առաջին անգամ է, որ շրջակա միջավայրի պահպանությունը դիտարկվում է **կայուն զարգացման սկզբունքի համատեքստում**: Նման դրույթ արդեն առկա էր Սահմանադրության նախորդ խմբագրության 48-րդ հոդվածի 10-րդ կետում, սակայն այն լիովին չէր արտացոլում կայուն զարգացման սկզբունքի էությունը:

միջոցները:

*դ) **7-րդ կետի** մասով - միջազգային գործընթացներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանն աջակցելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները, մասնավորապես՝*

(i) Նախարարությունների ներսում և վերջիններիս միջև համագործակցության շրջանակներում այլ համապատասխան միջազգային ֆորումներում ընդգրկված պաշտոնյաներին 3-րդ հոդվածի 7-րդ կետի, Ալմաթայի սկզբունքների վերաբերյալ իրազեկման գործընթացը համակարգելուն ուղղված միջոցների մասին՝ նշելով, թե արդյոք այդ միջոցները շարունակական են:

(ii) Ազգային մակարդակում Միջազգային ֆորումների վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիությունն ապահովելուն ուղղված միջոցները, ներառյալ այն, թե որ փուլում է ապահովվել տեղեկատվության մատչելիությունը:

(iii) Միջազգային ֆորումների առնչությամբ ազգային մակարդակում հասարակայնության մասնակցությունը հնարավոր դարձնելու և խթանելու ուղղությամբ (օրինակ՝ հրավիրել ՀԿ-ներին Կողմի պատվիրակության կազմում մասնակցելու բնապահպանական հարցերով միջազգային բանակցություններին կամ ներգրավել ՀԿ-ներին Կողմի պաշտոնական դիրքորոշումը մշակելու աշխատանքներին)՝ ներառյալ այն, թե որ փուլում է ապահովվել տեղեկատվության մատչելիությունը:

(iv) Այլ միջազգային ֆորումներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

(v) Այլ միջազգային ֆորումների աշխատանքային ծրագրերում, նախագծերում, որոշումներում և այլ նշանակալից արդյունքներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

*ե) **8-րդ կետի** մասով - սույն Կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխան իրենց իրավունքներն իրականացնող անձանց պատժի, հետապնդման կամ հալածանքի չենթարկվելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

2018-2020թթ.

ՀՀ Սահմանադրության 51-րդ և 53-րդ հոդվածները սահմանում են Օրհուսի կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իրականացման նախադրյալները, մասնավորապես՝ յուրաքանչյուր ոք պետական մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց գործունեության մասին տեղեկատվություն ստանալու և փաստաթղթերին ծանոթանալու իրավունք ունի: Տեղեկատվություն ստանալու կարգը, ինչպես նաև տեղեկատվության թաքցնելու կամ դրա տրամադրման անհիմն մերժման դեպքում պաշտոնատար անձանց պատասխանատվության հիմքերը սահմանվում են օրենքով, օրենքով սահմանվում է նաև՝ անհատականորեն կամ այլ անձանց հետ համատեղ պետական մարմիններին, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և պաշտոնատար անձանց

դիմում (պետիցիա) ներկայացնելու և ողջամիտ ժամկետում պատշաճ պատասխան ստանալու իրավունքը: Այս ամենի մասին մանրամասնորեն սահմանված է օրենքով :

2021 թվականի հունվարից վերսկսվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությանը (ՇՄՆ) կից հանրային խորհրդի աշխատանքները, մասնավորապես՝ նախատեսվում է ձևավորել ՀՀ ՇՄՆ կից հասարակական խորհուրդ: 2020 թվականի վերջում ՇՄ նախարարի և ՀԿ-ների ներկայացուցիչների հանդիպման ժամանակ այս մասին նշել է ՇՄ նախարարը: ՀԿ ներկայացուցիչների կողմից ներկայացվել են առաջարկներ հասարակական խորհրդի հետագա գործունեության վերաբերյալ: Ամփոփելով բոլոր առաջարկները՝ նախարարությունը հայտարարել է, որ խորհուրդը պետք է լինի ներառական և կենսունակ և ծավալի լայն գործունեություն: Այն պետք է ակտիվորեն բացահայտի բնապահպանական խնդիրները, մշակի դրանց լուծման ճանապարհային քարտեզներ, նպաստի այս ոլորտում քաղաքականության զարգացմանը, ներկայացնի փորձագիտական եզրակացություններ և առաջարկներ, համագործակցի տարբեր հասարակական կազմակերպությունների հետ և անհրաժեշտության դեպքում իր գործունեության մեջ ներգրավի այլ փորձագետների:

ՀՀ ՇՄ նախարարին կից գործող հասարակական խորհուրդը անկախ խորհրդատվական մարմին է, որը համակարգում է հասարակության մասնակցությունը բնապահպանական ծրագրերի, պլանների և քաղաքականության մշակման գործընթացում: Խորհուրդը գործում է հասարակական հիմունքներով:

Հարկ է նշել, որ շրջակա միջավայրի նախարարության իրավասությունների շրջանակներում նախատեսված է քաղաքացիների ընդունելության կարգ էլեկտրոնային հարթակներով՝ www.e-gov.am և www.e-request.am, որոնց նպատակն է ստեղծել միասնական հարթակ ՀՀ ամողջ տարածքում պետական հաստատությունների էլեկտրոնային կառավարման գործիքների համար: Բացի այդ, գործում է www.azdarar.am կայքը՝ հասարակական ծանուցումների համար, որի նպատակն է, օրենքով կամ նորմատիվ իրավական ակտերով նախատեսված դեպքերում, ապահովել հասարակական ծանուցում:

ա/ 2018-2020թթ.

- 2018 թվականի փետրվարի 22-ին ընդունվել է ՀՀ Կառավարության արձանագրային N7 որոշումը՝ «Էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության զարգացման ռազմավարության հաստատման մասին»: Այս որոշման նպատակն է կատարելագործել էկոկրթության, էկոլոգիական դաստիարակության և իրազեկվածության համակարգը, ընդլայնել փոխշահավետ համագործակցությունը պետության, հասարակության և միջազգային կազմակերպությունների միջև՝ էկոկրթության որակի բարձրացման, հասարակության իրազեկվածության մակարդակի բարձրացման, էկո գիտակցության ձևավորման ուղղությամբ, ինչը կապահովի անձանց և հասարակության պատասխանատու վերաբերմունքը շրջակա միջավայրի նկատմամբ՝ բարելավելով կյանքի որակը և առողջ շրջակա միջավայրում ապրելու իրավունքը:

- Փոփոխություններ են կատարվել ՀՀ վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի թիվ 745-Լ որոշման մեջ՝ ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի փետրվարի 15-ի թիվ 138-Լ որոշմամբ:

- 2019 թվականի փետրվարի 8-ի Կառավարության ծրագրի թիվ 65-Ա որոշման հավելվածի «4.8 Շրջակա միջավայր» բաժնում որպես շրջակա միջավայրի կառավարման գերակա ուղղություն ամրագրվել է էկոլոգիական գիտության դերի բարձրացումը, էկոդաստիարակության, էկոմշակույթի և էկոկրթության լայնածավալ միջոցառումների իրականացումը:

Կառավարության 2019-2023 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագրի հաստատման մասին թիվ 650-Լ որոշմամբ (16.05.2019 թ. Կառավարություն) ամրագրվել են հետևյալ միջոցառումները.

1. Էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության մասին օրենքում օրենսդրական փոփոխությունների իրականացման վերաբերյալ օրինագծի մշակում (օրինագիծը գտնվում է մշակման փուլում),
2. Հանրության իրազեկման մեխանիզմների կիրառման միջոցով ոչ ֆորմալ էկոկրթության համակարգի զարգացում,
3. Տեղեկատվության ազատության մասին օրենքում օրենսդրական փոփոխությունների մշակում՝ այն Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանեցնելու նպատակով:

2020 թվականին կատարվել են օրենսդրական փոփոխություններ Օզոնային շերտը քայքայող նյութերի մասին օրենքում: Օրենքում արտացոլվել են Մոնրեալի արձանագրության (Կիգալի փոփոխություն) դրույթները, որոնք ուղղված են պետական քաղաքականության և միջազգային պարտավորությունների արդյունավետ կատարմանը և հասարակական հարաբերությունների կարգավորմանը:

Կառավարության 2004 թվականի սեպտեմբերի 30-ի որոշման մեջ փոփոխություններ են կատարվել 2018 թվականի հունվարի 11-ի թիվ 13-Ն որոշմամբ:

2018 թվականի փետրվարի 22-ին ընդունվել է ընդերքօգտագործման արդյունքում առաջացող ազդեցության կանխարգելման և բնապահպանական կորուստների նվազեցման մոնիթորինգի պահանջների իրականացման հաշվետվությունների ներկայացման կարգը հաստատելու մասին Կառավարության թիվ 191-Ն որոշումը (ուժի մեջ է մտել 2018 թվականի մարտի 17-ին): Որոշման շրջանակում իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- Ընդերքօգտագործողները ՇՄՆ են ներկայացնում եռամսյակային հաշվետվություններ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունների նվազեցման վերաբերյալ, ինչպես նաև տարեկան հաշվետվություններ, որոնք տեղադրվում են նախարարության կայքում:

- Ստեղծվել են իրավական հիմքեր շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգելման ավելի արդյունավետ համակարգի (այդ թվում՝ տեղեկատվական տեսանկյունից) ձևավորման համար:
- Կարգավորվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունների նվազեցման մոնիթորինգի արդյունքների պետական մարմիններին ներկայացման գործընթացը (տեղեկատվական տեսանկյունից):
- Տեղեկատվության ապահովման առումով կարգավորվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունների նվազեցման մոնիթորինգի արդյունքները պետական մարմիններին ներկայացնելու գործընթացը:

- 2018 թվականի մարտի 21-ին ընդունվել են ՀՀ «Ընդերքի մասին ՀՀ օրենսգրքում» կատարված օրենսդրական փոփոխությունները: Օրենսգրքի 69-րդ հոդվածը լրացվել է նոր դրույթով, որի համաձայն՝ պետական լիազոր մարմինը իր կայքում ամեն տարի հրապարակում է ընդերքօգտագործողների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվությունը:

Բացի վերը նշված օրենսդրական փոփոխություններից, նախաձեռնվել են նաև հետևյալ ծրագրերը.

- 2019 թվականին մեկնարկել են «Էկոհարթակ» («Առաջին ալիք» հեռուստաալիքով հեռարձակվող հաղորդաշար - https://www.facebook.com/permalink.php?id=632109480568732&story_fbid=740897133023299) և «Ձեր բնապահպանը» (Հայաստանի հանրային ռադիոյով հեռարձակվող 12 հաղորդաշար) ծրագրերը, որոնք նպատակ ունեն բացահայտելու բնապահպանական խնդիրները և տարածելու բնապահպանական գիտելիք: Հաղորդումները հեռարձակվել են Հայաստանի ամողջ տարածքում և երկրի սահմաններից դուրս՝ նախատեսված նաև Սփյուռքի ներկայացուցիչների համար (https://hy.armradio.am/category/programs/ձեր-բնապահպանը/):
- Մեկնարկել է կլիմայի փոփոխության վերաբերյալ իրազեկման արշավ, որի նպատակն էր միավորել բնապահպանական խնդիրներով զբաղվող բոլոր հասարակական և միջազգային կազմակերպություններին, լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներին՝ նոր լուծումներ գտնելու, գաղափարներ փոխանակելու և բնապահպանական մարտահրավերների դեմ պայքարելու համար: Արշավն անցկացվել է առցանց ձևաչափով:
- ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը GEF-ի (Գլոբալ էկոլոգիական հիմնադրամ) և ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի (UNDP) աջակցությամբ նախաձեռնել է բնապահպանական խնդիրների լուսաբանման արշավ: Արշավի շրջանակում Երևանի և մարզերի տարբեր հատվածներում տեղադրվել են շրջակա միջավայրի պահպանությանն առնչվող պաստառներ և ցուցանակներ:

- 2020 թվականի սեպտեմբերի 16-ին Ազգային ժողովի կողմից երկրորդ ընթերցմամբ ընդունվել է «ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենսդրական նախագիծը: Օրենքն ուղղված է էկոկրթության և դաստիարակության նախադրյալների կատարելագործմանը, մասնավորապես՝ համայնքներում ոչ ֆորմալ էկոկրթության և կրթական ծրագրերի միջոցով: Օրենքի ընդունումը բխում է 2018 թվականի փետրվարի 22-ի ՀՀ կառավարության թիվ 7 արձանագրային որոշման 6-1 կետից, որը վերաբերում է «Էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության զարգացման ռազմավարության» հաստատմանը:

Օրենքով նախատեսվում է համայնքներում էկոկրթության և դաստիարակության խթանման լրացուցիչ գործառույթ: Այս գործառույթի պատշաճ կատարման և համայնքներին աջակցության նպատակով GEF-ի և UNDP-ի ֆինանսավորմամբ իրականացվել է «Գլոբալ բնապահպանական օգուտների ստեղծում շահագրգիռ կողմերի էկոլոգիական կրթության և իրազեկության բարձրացման միջոցով» ծրագիրը: Ծրագիրը տևել է 2019 թվականի մայիսի 14-ից մինչև դեկտեմբերի վերջ: Դրա շրջանակում կազմակերպվել են դասընթացներ՝ 917 պետական ծառայողների համար, որոնք իրականացվել են Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի Յակոբյան բնապահպանական կենտրոնի պատրաստած մասնագետների կողմից:

Դասընթացների թեմաներն ընդգրկել են՝ կենսաբազմազանություն, հատուկ պահպանվող տարածքներ, անտառներ, ջրային ռեսուրսներ, հողերի պահպանություն, կլիմայի փոփոխություն, ընդերքօգտագործում, վերականգնվող էներգիա, էներգախնայողություն, այլ: Դասընթացներին մասնակցած համայնքային ծառայողները ներգրավվելու են համայնքներում էկոկրթության և դաստիարակության գործընթացներում:

- Կրթական և իրազեկման ծրագրերը, ներառյալ համայնքներում, իրականացվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության, ՀՀ գիտության, կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարության, ինչպես նաև միջազգային և հասարակական կազմակերպությունների համագործակցությամբ՝ համատեղ մշակված ուսումնական և մեթոդական ուղեցույցների հիման վրա:

- Հիմք ընդունելով «Էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության զարգացման ռազմավարությունը», ինչպես նաև ՀՀ կողմից վավերացված միջազգային կոնվենցիաներով ստանձնած պարտավորությունները՝ մշակվել են «Էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու օրենսդրական նախաձեռնություններ: Այս օրենսդրական փոփոխությունները միջազգային կոնվենցիաների դրույթների լիարժեք տեղայնացման նպատակ են հետապնդում և բխում են նաև 2019-2023 թվականների Կառավարության միջոցառումների ծրագրից:

- ՀՀ ՇՄՆ և ՀՀ գիտության, կրթության, մշակույթի և սպորտի նախարարության համատեղ նախաձեռնությամբ, Կառավարությունը մասնագիտությունների ցանկում ավելացրել է «Սառնարանային տնտեսություն» նոր մասնագիտությունը: Մշակվել է պետական

ուսումնական ստանդարտ, և այդ նպատակով նախատեսվել է 3 տեղ միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում:

- Շիրակացու անվան ճեմարանում բացվել է տարածաշրջանային կենտրոն՝ շարունակական կրթության և վկայագրման համար: Կենտրոնում Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի մասնագետների մասնակցությամբ պետք է անցկացվեն վերապատրաստումներ սառնարանային տնտեսության և կլիմայական հարցերի վերաբերյալ: Ծրագիրն իրականացվում է Շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից՝ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության և ՄԱԿ-ի արդյունաբերական զարգացման կազմակերպության ֆինանսավորմամբ:

- Հայաստանի մարզերում էկոլոգիական կրթության խթանման նպատակով ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը և Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերությունը (GIZ) նախաձեռնել են «Կանաչ ավտոբուս» ծրագիրը: Կայացել են այցեր Հայաստանի տարբեր մարզեր: Ծրագիրը նպատակ ունի խթանել բնապահպանական գիտելիքները և ձևավորել շրջակա միջավայրի նկատմամբ հոգատար վերաբերմունք: Ծրագրի շրջանակում նաև ուսուցիչների համար անցկացվել են վերապատրաստումներ (2019 թ.):

- Երևանի քաղաքապետարանի և Կանաչ կլիմայի հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ բացվել է մանկական ստեղծագործական կենտրոն: Կենտրոնը նախատեսված է տարբեր դասընթացների անցկացման համար (34 խմբեր՝ տարբեր թեմատիկայով), որտեղ պետք է հաճախեն 800 աշակերտներ: Այս կենտրոնը վերանորոգվել է էներգաարդյունավետության սկզբունքներով:

- Էկոլոգիական գիտելիքների, էկոլոգիական մտածելակերպի և էկոլոգիական վարքագծի ձևավորման և զարգացման նպատակով, ինչպես նաև էկոլոգիական թեմատիկայի վերաբերյալ տեսական և գործնական գիտելիքների միավորման նպատակով իրականացվել են ուսումնական ծրագրեր միջին դպրոցի 185 աշակերտների համար: Վերապատրաստումները անցկացրել են ՇՄՆ-ն և Օզոնի Ազգային կենտրոնի համապատասխան մասնագետները:

- Գիտական շրջանակների և ՇՄՆ աշխատակիցների համատեղ համագործակցության շրջանակում «Գլոբալ բնապահպանական օգուտների ստեղծում շահագրգիռ կողմերի էկոլոգիական կրթության և իրազեկության բարձրացման միջոցով» ծրագրի շրջանակում 2018 թվականին մարտին անցկացվել են վերապատրաստումներ քաղաքացիական ծառայողների և ՋԼՄ ներկայացուցիչների համար:

- ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը դպրոցականների համար կազմակերպել է էկոկրթական դասընթաց և ճանաչողական այց «Դիլիջան» ազգային պարկ;

- ՇՄՆ և «Բնապահպանությունը կերպարվեստի լեզվով» ՀԿ համատեղ նախաձեռնության շրջանակում կազմակերպվել է «Էկո-Երևան 2800» ցուցահանդես, որի

նպատակն էր պատկերավոր արվեստի միջոցով ներկայացնել բնության նկատմամբ դրական վերաբերմունք: Նմանատիպ ցուցահանդես կազմակերպվել է նաև Հայաստանի և Շվեդիայի դեսպանատան միջև համագործակցությամբ՝ կլիմայական հիմնախնդիրների վերաբերյալ ՄԱԿ-ի ծրագրի շրջանակում, որտեղ քննարկվել են կլիմայի փոփոխության հետ կապված խնդիրներ և ներկայացվել լուծումներ:

- Հայաստանի բնության պետական թանգարանում նույնպես իրականացվել են էկոլոգիական լուսաբանման միջոցառումներ:

- 2018 թվականին ստեղծվել է Երիտասարդ բնագետների ակումբը: Ակումբը ստեղծվել է ՀՀ ՇՄՆ հովանու ներքո: Ակումբի հիմնադրումից ի վեր անցկացվել են բնապահպանական կրթական միջոցառումներ, ինչպես նաև դպրոցականների համար մրցույթներ:

- Հայաստանի մարզերում ևս իրականացվել են բնապահպանական թեմաներով մրցույթներ, մասնավորապես՝ հերթական էկոկրթական միջոցառումը կազմակերպվել է Սյունիքի մարզում Հայաստանի պահպանվող տարածքների աջակցության ծրագրի շրջանակում՝ նպատակ ունենալով փոխանցել էկոլոգիական գիտելիքներ և բնության հանդեպ սեր զարգացնել դպրոցականների շրջանում, ինչպես նաև բնակչությանը տրամադրել սոցիալ-տնտեսական աջակցություն: Մրցույթին մասնակցել է 96 քաղաքացի, որոնցից 49-ը դպրոցականներ և 47-ը չափահաս բնակիչներ:

- 2018 թվականի ընթացքում «Գոյություն ունեցող լավագույն տեխնոլոգիաների և տնտեսական գործունեության լավագույն մեթոդների օգտագործումը բնապահպանական առումով» ծրագրի շրջանակներում աշխատանքային նիստեր են տեղի ունեցել կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման և Ստոկհոլմի կոնվենցիայի մասին իրազեկվածության բարձրացման ուղղությամբ :

- 2018 թվականի սեպտեմբերի 25-28-ը տեղի են ունեցել սեմինարներ Ստոկհոլմի, Բազելի և Ռոտերդամի կոնվենցիաների դրույթների վերաբերյալ: Դասընթացներին մասնակցել են շահագրգիռ կառույցներ և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:
-2019 թվականի մայիսին Ստոկհոլմի կոնվենցիայի շրջանակներում կազմակերպվել են սեմինարներ կայուն օրգանական աղտոտիչների վերաբերյալ, որոնց մասնակցել են պետական կառույցների ներկայացուցիչներ՝ էներգետիկայի ոլորտի հաստատություններ և ՀԿ-ներ:

2019 թվականի հուլիսին հանդիպում է անցկացվել սնդիկ պարունակող լամպեր ներմուծողների հետ, որի ընթացքում նրանց ներկայացվել է տեղեկատվություն Մինամատայի կոնվենցիայի վերաբերյալ, համաձայն որի՝ 2020 թվականից սկսած սնդիկ պարունակող լամպերը պետք է դուրս բերվեն շրջանառությունից: Այս թեմայով սեմինար է կազմակերպվել նաև «Կանայք հանուն առողջության և առողջ շրջակա միջավայրի» ՀԿ ներկայացուցիչների համար

(02.03.2020թ.-30.06.2020թ.):

Առցանց սեմինարներ են անցկացվել նաև բնապահպանական խնդիրներով հետաքրքրված 170 անձանց համար, այդ թվում՝ ուսուցիչներ, դասախոսներ, համայնքային կազմակերպություններ, ծնողներ, բժիշկներ, ուսանողներ և այլն: Նշված սեմինարներն անցկացվել են ոչ միայն Երևանի, այլև փոքր քաղաքների և գյուղերի (Գյումրի, Արմավիր և այլն) բնակչության համար:

2020 թվականին մշակվել է ՀՀ-ում կենսաբազմազանության պահպանության և օգտագործման նոր ռազմավարության ճանապարհային քարտեզը: 2020 թվականին պետք է մշակվեր նաև հատուկ պահպանվող տարածքների նոր ռազմավարությունը:

Փոփոխություններ են կատարվել «Կենդանական աշխարհի մասին» օրենքում՝ կենդանական աշխարհի կադաստրի վարման վերաբերյալ, մասնավորապես մեթոդական ուղեցույցների հաստատման և ՀՀ տարածքում վայրի կենդանիների սոցիալական նպատակներով օգտագործման վերաբերյալ: Մշակվել է Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին ներ օրենքի նախագիծ, որը հաշվի է առնում ՀՀ ժամանակակից կարիքներն ու օրենսդրական պահանջները: Օրինագծով առաջարկվում է նոր կատեգորիա՝ «պահպանվող լանդշաֆտ», որը համապատասխանում է IUCN V կատեգորիային (PROTECTED LANDSCAPE/SEASCAPE): «Պահպանվող լանդշաֆտը» ստեղծվում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների որոշման հիման վրա:

Նախատեսվում է նոր հատուկ պահպանվող տարածքների ստեղծում: Կենսաբազմազանության պահպանության, օգտագործման և էկոտուրիզմի զարգացման նպատակով պարբերաբար հրատարակվում են բրոշյուրներ և այլ նյութեր՝ ի նպաստ իրազեկության բարձրացման և տեղեկատվության տարածման:

ԵՄ շրջանակներում մշակվել է ջրային ռեսուրսների մասին էկոպորտալ: Ջրի որակի տվյալները համապատասխանեցվել են Եվրոպական ջրային տեղեկատվական համակարգին: Այն այժմ համատեղելի է եվրոպական տվյալների բազայի (WISE) հետ:

Էկոպորտալը նպատակ ունի ներառելու շրջակա միջավայրի մասին ամբողջական տեղեկատվություն, սակայն ներկայումս ներառում է միայն ջրային ռեսուրսների վերաբերյալ տվյալներ:

Բնապահպանական կրթական ծրագրերի իրականացումը ՀՀ ՇՄՆ գործունեության անբաժանելի մասն է: Բնապահպանական կրթական ծրագրեր են իրականացվում ինչպես Երևանում, այնպես էլ ՀՀ մարզերում՝ նպատակ ունենալով ապահովել բնակչության համաչափ զարգացումը բնապահպանական գիտելիքների ձեռքբերման ոլորտում:

c) ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի այլոց հետ ազատորեն միավորվելու, ներառյալ աշխատանքային շահերի պաշտպանության նպատակով արհեստակցական միություններ ստեղծելու և դրանց անդամագրվելու իրավունք: Ոչ ոքի չի

կարելի հարկադրել անդամագրվելու որևէ մասնավոր միավորման: Միավորումների ստեղծման և գործունեության կարգը սահմանվում է օրենքով:

Միավորումների ազատությունը կարող է սահմանափակվել միայն օրենքով՝ պետական անվտանգության, հասարակական կարգի, առողջության և բարոյականության կամ այլոց հիմնական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության նպատակով: Միավորումների գործունեությունը կարող է կասեցվել կամ արգելվել օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով՝ միայն դատարանի որոշմամբ:

«Հասարակական կազմակերպությունների մասին» օրենքը նախատեսում է կազմակերպությունների ստեղծման կարգը, դրանց պետական գրանցման հիմքերը, իրավունքները, պարտականությունները և պատասխանատվությունը, ինչպես նաև կազմակերպության գործունեության հետ կապված այլ հարցեր: ՀԿ-ն գրանցելու համար պետք է այցելել https://www.e-register.am/am/docs կայքը: Այս կայքում ներկայացված են բոլոր քայլերը, ինչպես նաև փաստաթղթերի օրինակները ՀԿ-ների, ՍՊԸ-ների, ԲԲԸ-ների, ՓԲԸ-ների գրանցման համար: Կայքում առկա են բոլոր օրենքները և ենթաօրենսդրական ակտերը, որոնք վերաբերում են գրանցման գործընթացին, կայքն ընձեռում է նաև ՀԿ-ների կողմից ներկայացված հաշվետվությունների ձևանմուշների, գրանցման ուղեցույցի և ՀԿ-ների համար փաստաթղթերի առցանց ստացման հնարավորություն:

ՀՀ ՇՄՆ-ն ԳԷՀ-ի և ՄԱԶԾ-ի աջակցությամբ իրականացվող «Գլոբալ բնապահպանական օգուտների ստեղծում շահագրգիռ կողմերի էկոլոգիական կրթության և իրազեկության բարձրացման միջոցով» ծրագրի շրջանակներում ԶԼՄ-ների և ՀԿ-ների ներկայացուցիչների համար իրականացրել է բնապահպանական հաղորդակցության դասընթացներ: Դասընթացներին մասնակցել են ԶԼՄ-ների 16 և հասարակական կազմակերպությունների 8 ներկայացուցիչներ: Դասընթացներն առնչվել են բնապահպանական խնդիրների, բնապահպանական տեղեկատվության առանձնահատկությունների, ինչպես նաև իրազեկման արշավի անցկացման կարևորության թեմաներին, որոնք վարել են ՇՄՆ, միջազգային կազմակերպությունների, գիտական շրջանակների մասնագետներ և ոլորտի փորձագետներ:
ՄԱԶԾ և ԳԷՀ աջակցությամբ իրականացվող «Գլոբալ բնապահպանական օգուտների ստեղծում շահագրգիռ կողմերի էկոլոգիական կրթության և իրազեկության բարձրացման միջոցով» ծրագրի շրջանակում իրականացվել է «Կանաչ նախաձեռնություններ» հանրային իրազեկման արշավը: «Կանաչ նախաձեռնություններ» ծրագիրը նպաստում է կանաչ մտածողությանը և մարդկանց էկոլոգիական վարքագծի փոփոխություններին: Երևան քաղաքի կենտրոնում տեղադրվել է «Կանաչ տաղավար»-ը, որում ներկայացվել է էկոլոգիապես մաքուր գործունեությունը, որտեղ կարելի էր տեսնել օգտագործված պլաստիկից պատրաստված արտադրանք, ինչպես նաև արևային էներգիայով աշխատող սարքավորումներ:

ՇՄՆ-ն իր պաշտոնական կայքում պարբերաբար հրապարակում է հայտարարություններ դրամաշնորհային ծրագրերի կամ սեմինարների, ինչպես նաև ՀԿ-ների ներկայացուցիչների համար նախատեսված տարբեր միջոցառումների մասին:

d) i) ii) iii) iv) v)

Եթե միջազգային կազմակերպության հրավերը նախատեսում է ՀԿ-ների կամ այլ մարմինների մասնակցությունը միջազգային ֆորումին, ապա ՇՄ նախարարությունը նամակ է ուղարկում այդ մարմիններին՝ թեկնածու առաջադրելու համար: Թեկնածուներին ներգրավելուց հետո նախարարությունը ներկայացնում է բոլոր մասնակիցների ցուցակը: Բայց դա միայն այն դեպքում, եթե կազմակերպիչը նախարարությունից պահանջում է ներկայացնել թեկնածուներ: Մնացած դեպքերում ՀԿ-ների ներկայացուցիչներն իրենք են ուղղակիորեն գրանցվում և մասնակցում միջազգային սեմինարներին:

2020 թ. հունվարի 20-24-ը, ՇՄՆ-ում տեղի է ունեցել TAIEX փորձագիտական առաքելության սեմինար-քննարկում, որի ընթացքում փորձագետները ներկայացրել են բնապահպանական տեղեկատվության հասանելիության, հասարակության մասնակցության և արդար դատաքննության իրավունքի հետ կապված ԵՄ թիվ 2003/4/ և 2003/35՝ դիրեկտիվները: Փորձագետները մանրամասն ներկայացրել են ԵՄ փորձը, ինչպես նաև ռումինական և լատվիական փորձը, այդ թվում՝ բնապահպանական տեղեկատվության մասին օրենսդրության վերաբերյալ: Հայկական կողմն իր հերթին ներկայացրել է օրենսդրական զարգացումները և ոլորտում իրավակարգավորման պրակտիկան: Համեմատական վերլուծություն է իրականացվել ներկայացված հրահանգների և ՀՀ օրենսդրության միջև, մշակվել են առաջարկություններ՝ բնապահպանական տեղեկատվության տրամադրման գործընթացը արդյունավետ իրականացնելու վերաբերյալ: ՇՄՆ-ն դասընթացներին մասնակցելու համար հրավիրել է ՀԿ-ների և Օրհուս կենտրոնների ներկայացուցիչներին:

http://www.mnp.am/ru/post/4434

2020 թվականի հուլիսի 27-ից 31-ը ՇՄՆ-ում TAIEX փորձագիտական առաքելության միջոցառումը կազմակերպվել է առցանց: Փորձագիտական առաքելության շրջանակներում անցկացված սեմինար-քննարկումը նպատակ է ունեցել ուսումնասիրել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ ԵՄ թիվ 2011/92/ԵՄ հրահանգը, ինչպես նաև ուսումնասիրել այս հարցի վերաբերյալ Իսպանիայի (Գալիսիայի) օրենսդրությունը: Հայկական կողմը ներկայացրել է ՇՄԱԳ գործող օրենքը և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, փորձագետները համեմատական ուսումնասիրություն են կատարել ՀՀ օրենսդրության և ԵՄ դիրեկտիվների միջև և ներկայացրել ընդհանուր առաջարկներ:

http://www.mnp.am/ru/post/4937

e) ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխան Կոնվենցիայով նախատեսված իրենց իրավունքները իրականացնող անձինք չեն կարող ենթարկվել պատժի, հետապնդման կամ ոտնձգությունների: ՀՀ Սահմանադրության 39-րդ հոդվածը սահմանում է, որ մարդն ազատ է անելու այն ամենը, ինչը չի խախտում այլոց իրավունքները և չի հակասում Սահմանադրությանը և օրենքներին: Սահմանադրության 26-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ոչ ոք չի կարող ենթարկվել խոշտանգման, անմարդկային կամ նվաստացնող վերաբերմունքի

կամ պատժի:

4. 3-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 3-րդ հոդվածի վերոնշյալ կետերից ցանկացածի դրույթների իրագործման ժամանակ:

2018-2020թթ.

Չնայած պետական ծառայողների համար իրականացվել են վերապատրաստման ծրագրեր, նրանց էկոլոգիական պատրաստվածության մակարդակը դեռևս բավարար չէ:
Թեև անցկացվել են դասընթացներ բնակչության էկոլոգիական իրավագիտակցության բարձրացման ուղղությամբ, սակայն նման ծրագրերը պետք է անցկացվեն շարունակաբար:
Օրհուս կենտրոնների գործունեության ակտիվությունը կախված է անբավարար ֆինանսավորումից կամ նույնիսկ ֆինանսավորման բացակայությունից: Ֆինանսավորման դեպքում այդ կենտրոնները կարող էին մեծ աջակցություն ցուցաբերել Կոնվենցիայի իրագործման գործընթացում, մասնավորապես՝ 3-րդ հոդվածի իրականացման համար:
Միջազգային ֆորումներում հանրության մասնակցությունը խթանելու ոլորտում կան ֆինանսական խոչընդոտներ:

5. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 3-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն 3-րդ հոդվածի հիմնական դրույթների կիրառման վերաբերյալ:

2018-2020թթ.

Շատ ՀԿ-ներ իրենց գործունեության ընթացքում ակտիվորեն հիմնվում են Կոնվենցիայի դրույթների վրա: Շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում ընդունված իրավական ակտերը, որպես կանոն, հիմնված են և հիմնականում բխում են Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթներից: Որոշումներ կայացնելիս դատարանները հիմնվում են Կոնվենցիայի դրույթների վրա: Հատկապես այն դրույթները, որոնք վերաբերում են ազգային օրենսդրությանը: Բնապահպանական տեղեկատվության հասանելիության կամ որոշումների կայացմանը մասնակցելու համար դատարան դիմելիս քաղաքացիները և ՀԿ-ները նաև վկայակոչում են Կոնվենցիան:

02.05.2013 թ. ընդունվել է ՀՀ օրենքը «Արդարադատության ակադեմիայի մասին»: Ակադեմիայի գործառույթները ներառում են դատավորների և դատախազների մասնագիտական վերապատրաստման ապահովումը: Շարունակվում են աշխատանքները

բնապահպանական իրավունքի և Օրհուսի կոնվենցիայի վերաբերյալ դատավորների և դատախազների տեղեկացվածության մակարդակի բարձրացման ուղղությամբ՝ ավելացնելով դասախոսությունների ժամերի քանակը: Արդարադատության ակադեմիայի շրջանակներում յուրաքանչյուր կիսամյակ անցկացվում են վերապատրաստումներ (9 ակադեմիական ժամ տևողությամբ) բնապահպանական իրավունքի և Օրհուսի կոնվենցիայի վերաբերյալ՝ գործող դատավորների, դատախազների, դատավորների և դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված անձանց համար: Օրհուսի կոնվենցիայի վերաբերյալ դատավորների և դատախազների իրազեկվածության շարունակական բարձրացման նպատակով ՇՄՆ-ն քննարկել է 2020 թվականին Կոնվենցիայի երեք հիմնասյուների վերաբերյալ համաժողով անցկացնելու հնարավորությունը: Թագավարակի պատճառով համաժողովը հետաձգվել է 2021թ.:

2020 թվականին ԵՊՀ-ն հրապարակել է էկոլոգիական իրավունքի ուսուցողական ձեռնարկ: Այն կարող է ծառայել որպես ուսումնական ձեռնարկ իրավաբանական ֆակուլտետների, ոչ իրավաբանական ֆակուլտետների ուսանողների, պրակտիկայով զբաղվող փաստաբանների, դատավորների և դատախազների համար:
Երևանի Օրհուս կենտրոնի նախաձեռնությամբ պարբերաբար կազմակերպվում են տեղեկատվական սեմինարներ, որոնք նպաստում են էկոլոգիական կրթությանը և հասարակության իրազեկմանը շրջակա միջավայրի խնդիրների մասին:
2018-2020 թվականներին Երևանի Օրհուս կենտրոնը կազմակերպել է հետևյալ միջոցառումները՝

2018թ. – անցկացվել է 25 միջոցառում՝ նոր ծրագրերի առաջարկների (օրինակ՝ էկոլոգիական տեղեկատվության մասին հեռախոսային հավելվածների), շրջակա միջավայրի պահպանության տարբեր հարցերով խորհրդատվական աջակցություն քաղաքացիներին, երիտասարդության համար պարբերական սեմինարների իրականացում, շրջակա միջավայրին առնչվող գործընթացներին հասարակության ներգրավում և այլն:
2019թ. – 20 միջոցառում՝ երիտասարդության համար էկոլոգիական իրավունքի և Օրհուսի կոնվենցիայի լուսաբանում, տարբեր բուհերի ուսանողների համար սեմինարներ էկոլոգիական խնդիրների մասին, ակտիվ համագործակցություն ՀԿ-ների հետ, SEIS 2 ծրագրերի մասին տեղեկատվության տարածման նպատակով համաձայնագրի ստորագրում, մասնակցություն օրինագծերի մշակման աշխատանքային խմբերում, ՇՄԱԳ գործընթացների մասին իրազեկում և մասնակցություն և այլն:
2020թ. – 10 միջոցառում՝ Օրհուսի կոնվենցիայի վերաբերյալ էլեկտրոնային հարցաթերթի կազմման աշխատանքներում քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների ներգրավում, CEPA-ով նախատեսված բնապահպանական միջոցառումների մասին տեղեկատվության տարածում, մասնակցություն էկոլոգիական տեղեկատվության տարածմանն առնչվող ՇՄՆ կազմակերպած սեմինարներին և այլն:

2019թ. Ազգային ժողովի պատգամավորների նախաձեռնությամբ մշակվել է Էկոլոգիական տեղեկատվության մասին օրենքի նախագիծը: Աշխատանքային խմբում ընդգրկվել են ՇՄՆ, գիտական շրջանակների և միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Էկոլոգիական տեղեկատվության մասին օրենքի նախագիծը արտացոլում է Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթները, ինչպես նաև ԵՄ հրահանգները: Օրենքի նախագիծը ներկայացվել է հանրային լսումների: Քաղաքացիական հասարակությունից եղել են բազմաթիվ առաջարկություններ: Ներկայացված առաջարկներն ու դիտողությունները ներառվել են օրենքի նախագծում: Թագավարակի և պատերազմի պատճառով հետաձգվել են նախագծի նոր հանրային լսումները և դրա շրջանառության և ընդունման աշխատանքները:

Ամեն տարի ՇՄՆ-ն՝ նախարարի ղեկավարությամբ, նշում է Շրջակա միջավայրի պաշտպանության միջազգային օրը՝ հունիսի 5-ը: Միջոցառումներին հրավիրվում են ՀԿ-ների ներկայացուցիչներ, գիտական շրջանակների, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Կազմակերպվում են էկոլոգիական ֆիլմերի դիտումներ, ներկայացվում են նախարարության իրականացրած ծրագրերը և այլն: Ստորև ներկայացված են հղումներ՝ 2018-2020 թվականների ընթացքում նախարարության կողմից օրվան շրջանակում իրականացված միջոցառումների վերաբերյալ:

http://www.mnp.am/ru/post/3119 - 2018г.

http://www.mnp.am/ru/post/3128 - 2018г.

http://www.mnp.am/ru/post/3127 - 2018г.

http://www.mnp.am/ru/post/3126 - 2018г.

http://www.mnp.am/ru/post/3125 - 2018г.

http://www.mnp.am/ru/post/3978 - 2019г.

6. 3-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

2018-2020թթ

www.nature.am, www.gov.am., www.env.am, www.aarhus.am, www.court.am, www.conourt.am,www.armstat.am,www.elrc.ysu.am, armozone.am, www.ecacool.com, www.e-gov.am, www.e-register.am

7. ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 4-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցներ՝ ուղղված էկոլոգիական տեղեկատվության վերաբերյալ 4-րդ հոդվածի դրույթների իրագործմանը, որոնք վերաբերում են բնապահպանական տեղեկատվության մատչելիությանը:

Պարզաբանեք, թե ինչ կերպ են իրագործվում 4-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթները: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ, նշեք մասնավորապես հետևյալը՝

ա) **1-ին կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք կապահովեն, որպեսզի.

(i) յուրաքանչյուր ոք կարողանա ստանալ տեղեկատվություն առանց իր շահագրգռվածությունն արտահայտելու պահանջի,

(ii) տրամադրվեն պահանջվող տեղեկատվությունը պարունակող իրական փաստաթղթերի պատճենները,

(iii) տեղեկատվությունը տրմադրվի պահանջվող ձևով:

բ) **2-րդ կետում** սահմանված ժամկետների պահպանման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները.

գ) **3-րդ և 4-րդ կետերի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված

(i) հարցումներից բացառություններ նախատեսելուն,

(ii) 4-րդ կետի վերջում նշված հասարակայնության շահագրգռվածության չափանիշի կիրառման ապահովմանը:

դ) **5-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք կապահովեն, որ հարցվող էկոլոգիական տեղեկատվությունը չտնօրինող պետական մարմնի կողմից իրականացվեն անհրաժեշտ քայլեր:

ե) **6-րդ կետի** մասով՝ տեղեկատվության առանձնացման և դրա մատչելիության ապահովման վերաբերյալ պահանջի իրականցման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

զ) **7-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի մերժումները կատարվեն ժամկետների և մերժումներին վերաբերող այլ պահանջների պահպանմամբ:

է) **8-րդ կետի** մասով՝ վճարի գանձմանը վերաբերող պահանջների կատարումն ապահովող միջոցները:

2018-2020թթ. 4-րդ հոդված, 1-ին կետ

ա) 1-ին կետի վերաբերյալ՝ միջոցներ, որոնք ընդունվել են՝ ապահովելու համար, որպեսզի: i) ցանկացած անձ կարողանա տեղեկություն ստանալ՝ առանց անհրաժեշտության ներկայացնելու իր հետաքրքրվածությունը; ii) տրամադրվեն փաստացի փաստաթղթեր, որոնք պարունակում

կամ ներառում են պահանջվող տեղեկությունը; iii) տեղեկությունը տրամադրվի պահանջվող ձևով;

Սահմանադրական մակարդակով ապահովված են իրավասու պետական մարմիններից տեղեկատվություն պահանջելու իրավական հիմքերը, ինչպես նաև պաշտոնատար անձանց պատասխանատվությունը (ինչպես արդեն նշվել է վերևում): Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի սահմանման մասով՝ ՀՀ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքը (18.02.2004թ.) սահմանում և հաստատում է «վարչական մարմինների» ցանկը: Այս օրենքի նպատակներից ելնելով՝ այն չի պարունակում այս մարմինների գործառույթները, ի տարբերություն Կոնվենցիայի: Չնայած օրենսդրությունը չունի «շրջակա միջավայրի վերաբերյալ տեղեկատվության» սահմանում, սակայն գործնականում պետական մարմինների, դատական իշխանությունների գործունեության մեջ օգտագործվում է Կոնվենցիայով տրված սահմանումը:
2019 թվականին Ազգային ժողովի կողմից մշակվել է «Էկոլոգիական տեղեկատվության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: Օրենքի նախագիծը տալիս է բնապահպանական տեղեկատվության սահմանում, որն ամբողջությամբ վերստեղծում է Կոնվենցիայի սահմանումը: Այս առնչությամբ հարկ է նաև նշել, որ 2019 թվականից ՀՀ-ում գործում է «Հանրագրերի մասին» օրենքը, որի իրավական հիմքը նախատեսված է ՀՀ Սահմանադրության 53-րդ հոդվածով, մասնավորապես, յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի անհատապես կամ այլ անձանց հետ համատեղ միջնորդություն ներկայացնել պետական մարմիններին, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և պաշտոնատար անձանց և պատշաճ ժամկետում ստանալ համապատասխան պատասխան: Օրենքը նախատեսում է հանրագրերի ներկայացման կարգը, հանրագրերի բովանդակությունը, հանրագրերի հրապարակումը, հանրագրերի պատասխանի ներկայացումը և այլն: Օրենքը (հայերեն) հասանելի է հղումով. https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=119042 :

ՀՀ «Տեղեկատվության ազատության մասին» գործող օրենքը (հոդված 3) տալիս է «տեղեկություն» հասկացության հետևյալ սահմանումը. տեղեկությունն անձի, առարկայի, փաստի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստացված և ձևավորված տվյալներն են՝ անկախ դրանց տնօրինման ձևից կամ նյութական կրիչից (տեքստային, էլեկտրոնային փաստաթղթեր, ձայնագրություններ, տեսագրություններ, լուսաժապավեններ, գծագրեր, սխեմաներ, նոտաներ, քարտեզներ): Կարելի է անդրադառնալ Սահմանադրության 29-րդ հոդվածին, որը սահմանում է. «Խտրականությունը, կախված սեռից, ռասայից, մաշկի գույնից, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումից, գենետիկական հատկանիշներից, լեզվից, կրոնից, աշխարհայացքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, ազգային փոքրամասնությանը պատկանելությունից, գույքային վիճակից, ծնունդից, հաշմանդամությունից, տարիքից կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներից, արգելվում է»:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքը (21.06.2014) պարունակում է դրույթ, որ լիազոր մարմինը ծանուցումն ստանալուց հետո յոթ

օրվա ընթացքում պլանավորված գործունեության իրականացման նախաձեռնության մասին ծանուցում է ազդակիր համայնքապետարանների ղեկավարներին և հանրությանը (հոդված 26):

Ազդեցության ենթակա համայնքների ղեկավարները և ձեռնարկատերը լրատվամիջոցների միջոցով հանրությանը տեղեկացնում են նախատեսվող գործունեության, հանրային լսումների տեղի և ժամանակի մասին: Սույն օրենքի համաձայն՝ հանրությունը տեղեկացվում է նաև առաջարկվող նախագծի վերաբերյալ մասնագիտական կարծիքի մասին: Օրենքը նաև սահմանում է յուրաքանչյուրի իրավունքը՝ նախքան հանրային լսումների անցկացումը փաստաթղթերին ծանոթանալու հնարավորության մասին:

Հարկ է նշել, որ 2019 թվականին մշակվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին նախագիծ, որտեղ վերանայվել են գործող օրենքի բոլոր դրույթները և համապատասխանեցվել Կոնվենցիայի դրույթներին: «Բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» օրենքը (12.12.1992 թ.) նախատեսում է «քաղաքացիների իրավունքը՝ ստանալու հավաստի և ամբողջական տեղեկատվություն սանիտարահամաճարակային իրավիճակի մասին» (10-րդ հոդվածի 2-րդ կետ): Նույն օրենքի 10-րդ հոդվածի 4-րդ կետով ամրագրված է ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով սանիտարական նորմերի խախտման հետևանքով առողջությանը պատճառված վնասի համար փոխհատուցում ստանալու քաղաքացիների իրավունքը: Նույն օրենքի համապատասխան հոդվածը նախատեսում է, որ բոլոր հաստատություններն ու կազմակերպությունները կարող են պետական մարմիններից ստանալ տեղեկատվություն շրջակա միջավայրի, բնակչության առողջության և սանիտարական նորմերի վերաբերյալ:

«Քաղաքաշինության մասին» օրենքը (05.05.1998թ.) հանրությանը տալիս է քաղաքաշինական գործունեության և իրենց գործունեության միջավայրում նախատեսվող փոփոխությունների մասին հավաստի տեղեկատվություն ստանալու իրավունք (հոդված 13):

«Տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են զանգվածային լրատվության միջոցներում հրապարակումներով, հասարակական քննարկումներով, ծրագրերի և նախագծերի ցուցադրման միջոցառումներով իրազեկել ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կենսագործունեության միջավայրի, տարածքի գոտիավորման և քաղաքաշինական նախատեսվող այլ փոփոխությունների մասին» (հոդված 14):

Քաղաքաշինական գործունեություն իրականացնելիս հանրության ներկայացուցիչներն իրավունք ունեն՝ ա) ստանալ հավաստի տեղեկատվություն իրենց կենսամիջավայրի պլանավորված փոփոխությունների մասին, բ) մինչև հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերը և նախագծերը հաստատելը, մասնակցել քննարկումներին, ներկայացնել նորմատիվ և իրավական ակտերով հիմնավորված դիտողություններ, առաջարկություններ, այլընտրանքային նախագծեր և ծրագրեր. գ) տարածքային կառավարման մարմինների,

տեղական ինքնակառավարման մարմինների և պաշտոնատար անձանց գործողությունները վիճարկել դատարանում («Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք):

«Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» օրենքը (02.12.1998 թ.) նախատեսում է՝ ա) արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ առաջացման մասին պետական մարմիններին և բնակչությանն ազդարարումը (հոդված 5): Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության վերաբերյալ հարցերի հրապարակումն իրականացվում էր ՀՀ կառավարության 2004 թվականի հոկտեմբերի 29-ի №1494-Ն որոշմամբ հաստատված Կառավարման մարմինների և բնակչության իրազեկման կարգի համաձայն:

2017 թվականին Կառավարության 346-Ն որոշման համաձայն ընդունվել է Արտակարգ իրավիճակների կամ դրա սպառնալիքի ժամանակ բնակչությանը ծանուցելու նոր կարգը: Կառավարության կողմից հաստատված որոշման կարգը նախատեսում է «արտակարգ դեպք» հասկացությունը, որը ներառում է նաև շրջակա միջավայրը: Ընթացակարգը նախատեսում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործառույթները՝ զանգվածային լրատվության և այլ միջոցներով արտակարգ իրավիճակներում բնակչությանը ծանուցելու վերաբերյալ:

2020 թվականին փոփոխություններ են կատարվել «Արտակարգ իրավիճակներում ՀՀ բնակչության պաշտպանության մասին» օրենքում: Օրենքի 9-րդ հոդվածը սահմանում է բնակչությանը պաշտպանելու նպատակով պատսպարելու սկզբունքները, մասնավորապես բնակչության պատսպարումն իրականացվում է համապատասխան ազդանշանների միջոցով՝ բնակչությանը պաշտպանելու մասին ահազանգելու նպատակով:

2019 թվականին շրջանակվել է «Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: Աղետների ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է ստեղծել ռիսկերի կառավարման միասնական տեղեկատվական համակարգ: Օրենքի նախագիծը նախատեսում է բնակչության իրազեկում, տեղեկատվության և հետադարձ կապի հասանելիության ապահովում, ինչպես նաև նախատեսում է իրավասու մարմնի պարտավորությունն՝ ապահովելու տեղեկատվության տրամադրումը: Օրենքի նախագիծը տեղադրված է https://www.e-draft.am/projects/2151/about կայքում: Կայքը հասանելի է լայն հանրությանը՝ վերանայման նպատակով և բաց է առաջարկների և մեկնաբանությունների համար:

«Փրկարար ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում օրենսդրական փոփոխություններ են կատարվել փրկարար ծառայության իրավասությունների ընդլայնման վերաբերյալ, մասնավորապես, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության նպատակով, որը նախատեսում է լուծումների ստացում, ամփոփում և մշակում, ինչպես նաև ծանուցման աշխատանքների կազմակերպում և իրականացում:

«Խաղաղ նպատակներով ատոմային էներգիայի անվտանգ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի

(01.02.1999) 12-րդ հոդվածը (Ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառում տեղեկություններ ստանալու իրավունք) սահմանում է, որ ՀՀ իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք իրավունք ունեն պետական իրավասու մարմիններից ստանալ տեղեկություններ՝ նախագծվող, կառուցվող, շահագործվող և շահագործումից հանվող ատոմային էներգիայի օգտագործման օբյեկտների անվտանգության, ինչպես նաև ՀՀ-ում ճառագայթային իրավիճակի վերաբերյալ, եթե դրանք պետական կամ ծառայողական գաղտնիք չեն պարունակում:

Հանրային մասնակցությունը.

Ջրային օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի (04.06.2002թ.) համաձայն՝ լիազորված պետական մարմինը հանրությանը տեղեկացնում է ջրային քաղաքականության, ջրավազանային կառավարման ծրագրերի, ջրօգտագործման թույլտվությունների հետ կապված հարցերի մասին և ապահովում է հանրության մասնակցությունը դրանց քննարկման գործընթացում: ՀՀ ջրային օրենսգրքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Պետական ջրային կադաստրի տեղեկատվական համակարգերի միջոցով տեղեկատվության տրամադրման կարգը սահմանում է կառավարությունը»: Ջրային կադաստրն ապահովելու համար մոնիտորինգը պետք է տրամադրի հետևյալ տեղեկությունները. 1) ջրային ռեսուրսների քանակական ցուցանիշների, այդ թվում՝ ձնածածկույթների, 2) ջրային ռեսուրսների որակական ցուցանիշների, 3) ջրային ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության, 4) ջրային ռեսուրսների վրա մարդածին ազդեցությունների հետևանքների, ներառյալ՝ աղտոտման, 5) կեղտաջրերի և դրանցում գտնվող նյութերի կազմի ու քանակների, 6) ջրային ռեսուրսների վերականգնման, 7) ջրհեղեղների, սելավների, երաշտների կանխատեսումների, 8) ջրաէկոհամակարգերի պահպանման գոտիների և դրանց վիճակի, 9) մթնոլորտային տեղումների և մթնոլորտի ջերմաստիճանային ռեժիմի, 10) ջրօգտագործման թույլտվությունների և ջրային համակարգերի օգտագործման թույլտվությունների, 11) ջրի ազգային ծրագրի կատարման ընթացքի վերաբերյալ: Պետական ջրային կադաստրի տվյալները համարվում են պաշտոնական: Սահմանված է պարտավորություն ներկայացնել ջրային ռեսուրսների մոնիտորինգի վերաբերյալ համապարփակ հաշվետվություն, որը ներառված է Ջրային ազգային ծրագրի կատարման վերաբերյալ կառավարության տարեկան հաշվետվությունում:

«Ստանդարտացման մասին» օրենքը (08.02.2012թ.) ստանդարտացման նպատակների թվում սահմանում է արտադրության, ծառայությունների և գործընթացների անվտանգության մակարդակի բարելավումը, մարդկանց առողջության ու կյանքի և շրջակա միջավայրի պահպանությունը:

«Հիդրոօդերեւութաբանական գործունեության մասին» օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն (2001 թ.) նախատեսվում է, հիդրոօդերևութաբանական երևույթների և պրոցեսների մասին հույժ շտապ տեղեկատվության, այսինքն՝ տարերային երևույթների և շրջակա միջավայրի աղտոտման վտանգավոր մակարդակների վերաբերյալ փաստացի և կանխատեսվող

տեղեկատվության հրապարակում, որը սահմանված կարգով հաղորդվում է ստանալուց ու մշակելուց անմիջապես հետո:

«Պետական վիճակագրության մասին» օրենքը (04.04.2000թ.) սահմանում է, որ Պետական վիճակագրությունն իրականացվում է պետական վիճակագրություն իրականացնող մարմնի՝ Ազգային վիճակագրական ծառայության և նրա տարածքային ու գործառնական ստորաբաժանումների կողմից (հոդված 6): Ծրագրով նախատեսված դիտարկումների անցկացման համար վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողները պարտավոր են սահմանված կարգով անվճար տրամադրել անհրաժեշտ տվյալներ թղթային կամ էլեկտրոնային ձևաչափով՝ սպառողի պահանջի համապատասխան (հոդված 12): Վիճակագրական դիտարկումների ծրագրով ընդգրկված վիճակագրական տվյալները սուբյեկտներին պետք է սահմանված կարգով տրամադրվեն անվճար՝ սպառողի նախընտրած թղթային և էլեկտրոնային ձևաչափով (հոդված 12):

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքը (2002 թ.) նախատեսում է, որ համայնքի ավագանին իրավունք ունի պայանջել պետական մարմիններից և պաշտոնատար անձանցից համայնքի խնդիրներին վերաբերող և օրենքով սահմանված գաղտնի տեղեկություններ չպարունակող փաստաթղթեր: Համայնքի ղեկավարն իր լիազորությունների շրջանակում նպաստում է օգտակար հանածոների, անտառների, ջրերի, մթնոլորտային օդի, ինչպես նաև բուսական և կենդանական աշխարհի օգտագործման և պահպանության միջոցառումների իրականացմանը:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» օրենքը (27.11.2006) սահմանում է յուրաքանչյուրի իրավունքը՝ ա) պահանջել և ստանալ հատուկ պահպանվող բնական տարածքների կարգավիճակի, պահպանության և օգտագործման վերաբերյալ տեղեկատվություն. բ) նշված տեղեկատվությունը ստանալու համար դիմել լիազորված պետական մարմնին և (կամ) տեղական ինքնակառավարման մարմնին, որի վարչական սահմաններում գտնվում է տեղական նշանակության բնության հատուկ պահպանվող տարածքը: Բնապահպանական վերահսկողության մարմինը պարտավոր է հանրության, այդ թվում՝ ՀԿ-ների պահանջով տեղեկատվություն տրամադրել բնապահպանական օրենսդրության համապատասխանության մասին:

«Բնապահպանական վերահսկողության մասին» օրենքի (11.04.2005թ.) հոդված 37-ի համաձայն՝ «Հասարակայնության, ներառյալ՝ հասարակական կազմակերպությունների պահանջով բնապահպանական օրենսդրության կիրարկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բնապահպանական պետական տեսչությունը տրամադրում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ և սույն հոդվածով սահմանված կարգով»: Բնապահպանական օրենսդրության կիրարկումն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով բնապահպանական պետական տեսչությունը կատարվող աշխատանքների մասին կարող է տեղեկացնել հասարակայնությանը՝ միաժամանակ պահպանելով գաղտնիությունն ու ձեռնպահ մնալով գործերի քննության ընթացքի մանրամասներ տրամադրելուց, ինչպես նաև

հասարակայնությանը կարող է ներգրավել բնապահպանական օրենսդրության խախտման վերաբերյալ որոշումների կայացման գործընթացին: Բնապահպանական պետական տեսչության համապատասխան տարածքային ստորաբաժանումներին օրենսդրության խախտման դեպքերի վերաբերյալ հասարակայնության տրամադրած ակնհայտ կեղծ տեղեկատվությունը առաջացնում է պատասխանատվություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Մարդկանց առողջության վրա շրջակա միջավայրի ազդեցության մասին հանրային իրազեկվածությունը բարձրացնելու նպատակով տեղեկատվությունը տեղադրվում է ՀՀ առողջապահության նախարարության կայքում (www.moh.am) և սոցիալական ցանցերում: Բնակչությունը տեղեկացվում է ԶԼՄ-ների և տարբեր հաղորդումների միջոցով: Բնապահպանական իրավագիտակցության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով ընդունվել են հետևյալ իրավական ակտերը՝

1) Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարի 2014 թվականի հոկտեմբերի 22-ի հրաման բնակչության առանձին խմբերի համար բնականոն պայմաններում բժշկահիգիենիկ գիտելիքների տարածման ծրագիրը հաստատելու մասին

2) Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարի 2015 թվականի մայիսի 15-ի N 1199-Ա հրաման առանձին վիրուսային հիվանդությունների ժամանակ հանրային համախմբման ծրագիրը հաստատելու մասին

3) Կառավարության նիստի (04.02.2016թ.) արձանագրությունը ներառում էր գործընթացներ՝ կապված բարձր աղտոտվածության տարածքներում բնապահպանական ռիսկերի մասին բնակչության իրազեկվածության բարձրացման պիլոտային ծրագրերի մշակման հետ:

ՀՀ կառավարությունը գործարկել է www.e-gov.am կայքէջը, որտեղ ի թիվս այլնի ներառված է տեղեկատվություն Կառավարության, Վարչապետի որոշումների և այլնի վերաբերյալ: Կայքում նախապես տեղադրվում են Կառավարության որոշումների նախագծերը:

2016թ.-ից գործում է Բնապահպանության նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության www.wrma.am, որտեղ տեղադրված է ջրային ռեսուրսների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվութունը:

2014թ. սկսած «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոցում ստեղծվել է էլեկտրոնային կայքէջ, որի նպատակն է հանրության համար առավել մատչելի դարձնել նշված կառույցի գործունեության մասին տեղեկատվությունն ու հեշտացնել տեղեկատվության հասանելիությունը: http://khosrovreserve.am// կայքը հանդիսանում է «Խոսրովի անտառ» պետական արգելոցի էլեկտրոնային էջը, իսկ արգելոցի սոցիալական էջը՝ https://web.facebook.com/khosrovforestreserve//:

ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի կայքը /www.armstat.am/ ներառում է ամբողջական և մատչելի վիճակագրական տեղեկատվություն հանրապետության բնապահպանական վիճակի վերաբերյալ (Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրը և բնական պաշարները, տարեկան վիճակագրական ամփոփագիր): Վերջինս, բացի pdf ֆայլից, հասանելի է նաև Word և Excel ձևաչափերով՝ սպառողների համար մատչելիությունն ու օգտակարությունը բարձրացնելու նպատակով: Պետք է գործարկվի նաև (ընթացքի մեջ է) ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի տվյալների բազայի կայքը (http://armstatbank.am), որը վիճակագրական տեղեկատվական բազաներից օգտվելն ավելի հասանելի կդարձնի:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» (23.09.2003թ.) օրենքը (հոդված 4) սահմանում է տեղեկատվության ազատության ապահովման հետևյալ հիմնական սկզբունքները՝ տեղեկատվության գրանցման, դասակարգման և պահպանման միասնական ընթացակարգի սահմանում, տեղեկատվություն որոնման և ստացման ազատության պաշտպանություն, տեղեկատվության հասանելիության ապահովում, հրապարակայնություն:

Բնապահպանական տեղեկատվության հավաքագրման և տարածման կարևորագույն մարմինը/գործիքը Հայաստանի շրջակա միջավայրի նախարարության Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոնն է: Կայքը ներկայացնում է մթնոլորտային օդի, ջրի, հողի, թափոնների և անտառների մոնիտորինգի տվյալները: Գործում է որոնման համակարգ, որտեղ պետք է մուտքագրել տարին, ինչպես նաև շաբաթական կամ ամսական ռեժիմը, ամիսը և քաղաքը Հայաստանում և ծանոթանալ մթնոլորտային օդի, ջրերի և այլնի մասին տեղեկատվությանը:

«Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունն (ՊՈԱԿ) իր կանոնադրության համաձայն իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեության հետևյալ տեսակները՝ 1) թափոնների անձնագրերի պատրաստման վերաբերյալ տեղեկատվության և խորհրդատվության տրամադրում, 2) լաբորատոր հետազոտությունների և անալիզների իրականացում, 3) թափոնների արտադրության ստանդարտների վերաբերյալ տեղեկատվության և խորհրդատվության տրամադրում և թափոնների հեռացման սահմանաչափերի նախագծերի մշակում, կամ թափոնների արտադրության ստանդարտների և թափոնների հեռացման սահմանաչափերի մշակման վերաբերյալ տեղեկատվության և խորհրդատվության տրամադրում, 4) հիդրոերկրաբանական հետախուզական և հետազոտական գործունեության բնագավառում ծառայությունների մատուցում՝ հետախուզական և արտադրական նախագծերի պատրաստում, ստորերկրյա ջրերի երկրաբանական և էկոլոգիական քարտեզների պատրաստում, 5) հիդրոերկրաբանական տեղեկատվության (խորհրդատվության) կազմում և տրամադրում, 6) ջրի քանակի և որակի ուսումնասիրությունների իրականացում ստորերկրյա ջրային ռեժիմի հատուկ՝ տեխնածին սահմանափակ գործոնների ազդեցությամբ ստորերկրյա ջրային հանքավայրերի տեղական կամ փոքր տարածքներում ձևավորված դիտացանցերի դիտակետերում 7) ստորերկրյա ջրերից ջրօգտագործողին տրամադրվող ջրառի առավելագույն արժեքների և կեղտաջրերում պարունակվող վնասակար նյութերի թույլատրելի առավելագույն

արտահոսքի հաշվարկ, 8) ջրառի և թույլատրելի առավելագույն արտահոսքի հաշվարկ, 9) ստորգետնյա ջրային աղբյուրների (հորեր, բնական աղբյուրներ և այլն) անձնագրերի պատրաստում և տրամադրում՝ պետական ջրային կադաստրում ստորերկրյա ջրերի վերաբերյալ տեղեկատվության ամբողջականությունը, կառավարումն ու պահպանությունը հեշտացնելու նպատակով, 10) շահագործվող ստորերկրյա ջրհորների մաքրման, պահպանման և լուծարման, նոր հորերի հորատման, հորերի և բնական աղբյուրների գույքագրման, ինչպես նաև դրանց գործառնական պաշարների գնահատման կամ վերագնահատման և աշխատանքների կատարման համար նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի պատրաստում, 11) խիստ սանիտարական պահպանության գոտիների նախագծման համար հիդրոերկրաբանական տեղեկատվության (խորհրդատվության) իրականացում և տրամադրում, 12) շրջակա միջավայրի օբյեկտների և դրանց վրա ազդեցությունների վերաբերյալ հետազոտությունների, ուսումնասիրությունների, ծրագրերի և վերլուծական աշխատանքների կազմակերպում և իրականացում, 13) բնապահպանական օբյեկտների և դրանց վրա ազդեցությունների, ինչպես նաև թափոնների օգտագործման վերաբերյալ մասնագիտական գիտելիքների ուսումնասիրություն և վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպում և իրականացում, 14) տեղեկատվության տրամադրման հետ կապված այլ գործունեություն. 15) համակարգչային և գրասենյակային սարքավորումների օգտագործման և ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացման նպատակով դասընթացների կազմակերպում, 16) բնապահպանական ոլորտին առնչվող տեղեկատվական նյութերի՝ գրքերի, բրոշյուրների, քարտեզների, ատլասների, պաստառների, կատալոգների, օրակարգերի հրատարակում, ներառյալ վերահրատարակումը: ՊՈԱԿ-ի կայքը պարունակում է տեղեկատվություն երեք լեզվով. https://armmonitoring.am/#home :

Տվյալ տեղեկատվությունը տարածում է նաև Երևանի Օրհուս կենտրոնը:

Հարցում ներկայացնելու և քննարկելու ընթացակարգը կարգավորող «Տեղեկատվության ազատության մասին» օրենքը ընդգծում է, որ դիմողը պարտավոր չէ հիմնավորել իր հարցումը: Քրեական օրենսգիրքը և վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրությունը որպես երաշխիք նախատեսում են պաշտոնատար անձանց նկատմամբ պատժամիջոցներ: Մասնավորապես, քրեական պատասխանատվություն է նախատեսվում շրջակա միջավայրի աղտոտման մասին տեղեկատվությունը թաքցնելու և դիտավորյալ խեղաթյուրելու, պետական և տեղական նշանակության քարտեզագրական և երկրաֆիզիկական ֆոնդի (գերատեսչական) պահպանման պետական կարգը խախտելու, նյութերի և տվյալների պատճենահանման և օգտագործման, վթարի փաստը թաքցնելու, վթարի մասին տեղեկատվության փոխանցման կարգը խախտելու, ճառագայթման վերաբերյալ սխալ տեղեկատվության փոխանցման, միջուկային և ճառագայթային անվտանգության վերաբերյալ տեղեկատվության (տվյալների) չտրամադրման կամ կեղծ տեղեկատվության (տվյալների) տրամադրման համար: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն «Գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է այդ հարցման մեջ նշված նյութական կրիչով: Եթե նյութական կրիչը նշված չէ, և դա անհնար է պարզել տվյալ հարցմանը՝ սույն օրենքով սահմանված ժամկետում պատասխանելու համար, ապա գրավոր հարցման պատասխանը

տրվում է տեղեկությունը տնօրինողին առավել ընդունելի նյութական կրիչով»:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետը սահմանում է տեղեկատվության տրամադրման ավելի կարճ ժամկետներ, քան Օրհուսի կոնվենցիան: Մասնավորապես, գրավոր հարցման պատասխանը պետք է տրամադրվի հետևյալ ժամկետներում. «1. եթե գրավոր հարցումում նշված տեղեկատվությունը հրապարակված չէ, ապա դրա պատճենը տրվում է հայտատուին հարցումն ստանալուց հետո 5 օրվա ընթացքում, 2. եթե գրավոր հարցման մեջ նշված տեղեկատվությունը հրապարակված է, ապա տվյալ հրապարակման միջոցի, վայրի և ժամանակի մասին տեղեկությունը տրամադրվում է հայտատուին հարցումն ստանալուց հետո 5-օրյա ժամկետում, 3. եթե գրավոր հարցման մեջ նշված տեղեկությունը տրամադրելու համար անհրաժեշտ է կատարել լրացուցիչ աշխատանք, ապա այդ տեղեկությունը դիմողին է տրվում դիմումն ստանալուց հետո՝ 30-օրյա ժամկետում, որի մասին հարցումն ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում, գրավոր տեղեկացվում է դիմողին՝ նշելով հետաձգման պատճառները և տեղեկությունը տրամադրելու վերջնական ժամկետը: Չնայած տեղեկատվության տրամադրման հնգօրյա ժամկետի օրենսդրական պահանջին, այդ ժամկետն անիրատեսական է և հաճախ խախտվում է:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն «Բանավոր հարցմանը պատասխան տրվում է լսումներից անմիջապես հետո կամ, հնարավորության դեպքում, կարճ ժամկետում»: Օրենքի 4-րդ հոդվածի 3 և 4 կետերը և 8-րդ հոդվածը հիմքեր են ստեղծում Օրհուսի կոնվենցիային համապատասխան տեղեկատվություն տրամադրելուց հրաժարվելու համար: Օրենքը չի պարունակում Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի 4-րդ կետի «ը» և «թ» ենթակետերով նախատեսված հիմքերը, որոնցից վերջինը զուտ բնապահպանական բնույթ ունի: Սույն օրենքը սահմանում է նաև, որ եթե պահանջվող տեղեկատվության մի մասը պարունակում է տրամադրման ոչ ենթակա տվյալներ, ապա տեղեկատվությունը տրամադրվում է մնացած մասի վերաբերյալ: Դիմողի՝ իր հետաքրքրությունը չհիմնավորելու իրավունքն ամրագրված է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 4-րդ կետով՝ «Դիմողը պարտավոր չէ հիմնավորել հարցումը»: Բացառությունը վերաբերում է պետական և ծառայողական գաղտնիքներին, որոնց սահմանումը տրված է «Պետական և ծառայողական գաղտնիքի մասին» օրենքում (03.12.1996թ.): Սույն օրենքը սահմանում է, թե որ տեղեկությունը կարող է համարվել կամ չհամարվել որպես պետական կամ ծառայողական գաղտնիք (հոդված 10): Պետական կամ ծառայողական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ չեն կարող դասակարգվել՝ ա) տեղեկատվություն քաղաքացիների անվտանգությանը կամ առողջությանը սպառնացող աղետների, ինչպես նաև բնական աղետների (այդ թվում՝ պաշտոնապես կանխատեսվողների) և դրանց հետևանքների մասին, բ) տեղեկատվություն ընդհանուր տնտեսական իրավիճակի և շրջակա միջավայրի պահպանության, առողջապահության, կրթության, ներքին առևտրի և մշակույթի բնագավառներում փաստացի իրավիճակն արտացոլող տեղեկատվություն, գ) տեղեկատվություն քաղաքացիների իրավունքների և ազատությունների սահմանափակման փաստերի, իրավախախտումների և սոցիոլոգիական հետազոտության արդյունքների մասին, դ) տեղեկություններ, որոնց պետական կամ ծառայողական գաղտնիք որակելը կարող է

բացասական հետևանքներ ունենալ սոցիալ-տնտեսական, գիտական, տեխնիկական և հոգևոր և մշակութային զարգացման պետական և տնտեսական ծրագրերի իրականացման համար:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» (ՇՄԱԳՓ) օրենքը (20.11.1995թ.) սահմանում է նաև առևտրային գաղտնիքները պահպանելու պահանջը: ՀՀ օրենսդրությունը «առևտրային գաղտնիք» հասկացության հստակ սահմանում չի տալիս, իսկ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը սահմանափակվում է հետևյալ ձևակերպմամբ՝ «Տեղեկատվությունը ծառայողական, առևտրային կամ բանկային գաղտնիք է, եթե այն երրորդ անձանց անհայտ լինելու ուժով ունի իրական կամ հնարավոր առևտրային արժեք, չկա օրինական հիմքերով այն ազատորեն ստանալու հնարավորություն և տեղեկատվություն ունեցողը միջոցներ է ձեռնարկում դրա գաղտնիության պահպանման համար»: Նման ձեւակերպումը գործնականում ոչ միանշանակ է մեկնաբանվում:
«Տեղեկատվության ազատության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 5-րդ կետը (23.09.2003թ.) սահմանում է, որ եթե տեղեկատվության տնօրինողը չունի պահանջվող տեղեկատվությունը կամ դրա տրամադրումը դուրս է իր լիազորությունների շրջանակից, ապա նա պարտավոր է գրավոր ծանուցել դիմողին այս գրավոր հարցումը ստանալուց հետո 5-օրյա ժամկետում և, հնարավորության դեպքում, տրամադրել նրան նաև տվյալներին տիրապետողի վերաբերյալ տեղեկատվություն (ներառյալ արխիվը): Եթե տեղեկատվության սեփականատերը չունի պահանջվող տեղեկատվության վերաբերյալ բոլոր տվյալները, ապա նա դիմումատուին տրամադրում է տվյալների հասանելի մասը և, հնարավորության դեպքում, գրավոր հարցմանն ի պատասխան նշում է նաև այդ տեղեկատվությանը տիրապետողի գտնվելու վայրը (ներառյալ արխիվը), ով ունի պահանջվող տեղեկատվության վերաբերյալ այլ տվյալներ (9-րդ հոդվածի 10-րդ և 11-րդ կետեր) Հոդված 4, կետ 7, տե՛ս կետ 2 ժամկետների վերաբերյալ 4-րդ հոդվածի 8-րդ կետ:
Համաձայն «Հիդրոօդերևութաբանական գործունեության մասին» օրենքի 21-րդ հոդվածի (07.02.2001թ.) անվճար տրամադրվում է հետևյալ տեղեկատվությունը՝ ա) վտանգավոր և անբարենպաստ հիդրոօդերևութաբանական կամ հելիոերկրաֆիզիկական երևույթների կանխատեսումների և ահազանգումների վերաբերյալ հույժ շտապ և ընդհանուր նշանակության տեղեկատվությունը, որի ցանկը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը, բ) պետական մարմինների ապահովման համար նախատեսված տվյալները և տեղեկատվական արտադրանքը, գ) հիդրոօդերևութաբանական երևույթների և պրոցեսների վերաբերյալ տեղեկատվության առկայության և դրանց տրամադրման պայմանների մասին տվյալները: Հիդրոօդերևութաբանական երևույթների և գործընթացների վերաբերյալ ընդհանուր տեղեկատվության հատկացման, պատճենահանման, փոստով կամ այլ միջոցներով ուղարկելու հետ կապված ծառայությունների մատուցման համար գանձվում է վճար: ՀՀ կառավարության 2004 թվականի մարտի 18-ի թիվ 349 որոշումը պարունակում է հիդրոօդերեւութաբանական երևույթների և գործընթացների վերաբերյալ հրատապ, ինչպես նաև ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող հիդրոօդերեւութաբանական տեղեկությունների ցանկ: Ազգային վիճակագրական ծառայությունը հրապարակում և օգտատերերին հասանելի է դարձնում եռամսյակային, կիսամյակային և տարեկան վիճակագրական հաշվետվությունները,

վիճակագրական ձեռնարկները և տարեգրքերը, տարեկան բնապահպանական վիճակագրական ամփոփագիրը, որոնք հասանելի են www.armstat.am կայքում: «Տեղեկատվության ազատության մասին» օրենքի (07.02.2001) համաձայն, վճար չի գանձվում հետևյալ դեպքերում. (ա) բանավոր հարցումին ի պատասխան, բ) մինչև 10 էջ տպագրված կամ պատճենահանված տեղեկություն տրամադրելիս, գ) տեղեկությունն էլեկտրոնային փոստով (ինտերնետային ցանցով) տրամադրելիս: Կեղծ կամ թերի տեղեկատվություն տրամադրած գերատեսչությունը կամ կազմակերպությունը պարտավոր է հայտատուի գրավոր հարցման հիման վրա օրենքով սահմանված կարգով անվճար տրամադրել տեղեկատվություն՝ ճշգրտված տվյալներով: ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեն տրամադրում է տեղեկատվություն անշարժ գույքի, այդ թվում՝ հողամասերի վերաբերյալ՝ վճարովի:

Համաշխարհային բանկի և ՀՀ արդարադատության նախարարության նախաձեռնությամբ 2005 թվականից առցանց գործում է Հայաստանի իրավական տեղեկատվական համակարգը (www.arlis.am), որն անվճար է և թարմացվում շաբաթական պարբերականությամբ: Էլեկտրոնային միջոցներից բացի հրապարակվում են նաև Պաշտոնական տեղեկագիրը և Գերատեսչական նորմատիվ ակտերի տեղեկագիրը, որոնցում հրապարակվում են ՀՀ օրենքները և այլ կարգավորող իրավական ակտերը: Երևանի քաղաքապետարանում և 12 վարչական շրջաններում քաղաքացիների դիմումներն ու հարցումներն ընդունվում են «մեկ պատուհան» համակարգի, www.yerevan.am կայքի, սոցիալական ցանցերի և «թեժ գծի» միջոցով: Պատասխանները տրվում են նշված ժամկետներում: Բնապահպանության նախարարի 21.01.2005թ. թիվ 17 հրամանով հաստատվել են «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» ՊՈԱԿ-ի (ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության իրավասության ներքո) տեղեկատվության տրամադրման համար գանձվող վճարների դրույքաչափերը: Նախարարությունը գանձում է վճարներ միայն նշված տեղեկատվության տրամադրման համար՝ հանրապետական երկրաբանական ֆոնդում ներառված տեղեկատվության պահպանման նպատակով: Հանրային նշանակության կազմակերպություններն ինքնուրույն որոշում են տեղեկատվության տրամադրման համար գանձվող վճարի չափը, որը չի կարող գերազանցել այդ տեղեկատվության տրամադրման ծախսերը (Տեղեկատվության ազատության մասին օրենք, հոդված 10):

8. 4-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 4-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրագործման ժամանակ:

2018-2020 թթ.

Պետական մարմինները միշտ չէ, որ նշում են պահանջվող տեղեկատվության տրամադրումը մերժելու հիմնական պատճառը: Շատ հազվադեպ դեպքերում նրանք չեն պահպանում ժամկետները կամ ընդհանրապես չեն պատասխանում հարցումին, ինչն էլ պատճառ է հանդիսանում բողոքների և դատարան դիմելու համար: Անհրաժեշտ է ստեղծել

համապատասխան պայմաններ և հասնել պետական, առևտրային և ոչ կառավարական մեխանիզմների համաչափ զարգացման, որոնք ապահովում են նմանատիպ տեղեկատվության պատրաստումը: Երբեմն պահանջվող տեղեկատվության ծավալն այնքան մեծ է լինում, որ պահանջում է մի քանի մասնագետների մի քանի օրվա համատեղ աշխատանք: Վիճակագրական գրառումներ են կատարվում բավարարված կամ մերժված հայտերի քանակի վերաբերյալ: Հաճախ նախատեսված ժամկետներում տեղեկատվություն չտրամադրելը կամ պատասխանը չտրամադրելը պայմանավորված է հարցի ոչ ճիշտ ձևակերպմամբ: Որոշ դեպքերում պաշտոնյաները հստակ չեն պատկերացնում Օրհուսի Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի 3-րդ կետին համահունչ բնապահպանական տեղեկատվության բովանդակությունը: Սա երբեմն հիմք է հանդիսանում բնապահպանական տեղեկատվություն տրամադրելուց հրաժարվելու համար: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» 01.01.2012 թվականի օրենքի 73-րդ հոդվածի 1-ին կետի 16-րդ ենթակետի համաձայն վեկտորային ձևաչափով կադաստրային սխեմաների և քարտեզների տրամադրման վճարը կազմում է 2000 դրամ քաղաքային բնակավայրերի 1 հա-ի համար, 1000 դրամ՝ գյուղական բնակավայրերի 1 հա-ի համար, գյուղական բնակավայրերից դուրս՝ 200 դրամ՝ 1 հա-ի համար: Ինչ վերաբերում է Կոմիտեի 23.04.2009թ. թիվ 99 որոշմամբ կադաստրային քարտեզների թեմատիկ տեղեկատվության տրամադրման համար գանձվող մինչև 01.01.2012թ. գործող վճարներին, ապա թեմատիկ տեղեկատվությունը հավաքագրվում է առանձին համայնքների համար (Երևանում ըստ վարչական շրջանների) և տեխնիկական առումով բավականին բարդ և աշխատատար աշխատանք է: Ուստի մեկ համայնքի կամ նրա առանձին մասերի (Երևան քաղաքի համար վարչական շրջանների) համար թեմատիկ տեղեկատվության տրամադրման վճարը տվյալների մեկ փաթեթի համար կազմում է 5000 դրամ:

9. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 4-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն 4-րդ հոդվածի տեղեկատվության մատչելիության վերաբերյալ դրույթների իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ կան արդյոք վիճակագրական տվյալներ ներկայացված հարցումների և մերժումների քանակի, ինչպես նաև մերժման հիմքերի վերաբերյալ:

2018-2020 թվականներ

ՇՄՆ-ն տարեկան վիճակագրություն է վարում, թե քանի ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք են դիմել նախարարություն[5]: Պատասխան տրվում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց բոլոր դիմումներին, հարցի լրացուցիչ ուսումնասիրության անհրաժեշտության

[5] 2018թ.՝ 2080 դիմում քաղաքացիներից և իրավաբանական անձանցից, որոնցից 1565՝ էլեկտրոնային եղանակով, 515՝ փաստաթղթային
2019թ.՝ 2970 դիմում, որոնցից 2365՝ էլեկտրոնային, 605՝ փաստաթղթային
2020թ.՝ 570 դիմում բոլորը էլեկտրոնային՝ պայմանավորված համավարակով:

դեպքում, դիմողին ծանուցվում է հարցը իրավասու մարմնին փոխանցելու կամ օրենքով սահմանված լրացուցիչ ժամկետի (30 օր) անհրաժեշտության մասին:

Շարունակվում են աշխատանքները Օրհուս կենտրոնների և ՀԿ-ների միջև բնապահպանական տեղեկատվության փոխանակման և տարածման բարելավման ուղղությամբ՝ ավելի մատչելի դարձնելով տեղեկատվությունը հանրությանը: Հիմնական աշխատանքներն իրականացնում է Երևանի Օրհուս կենտրոնը: Տեղեկատվությունը տարածվում է Օրհուս կենտրոնների կայքի և էլեկտրոնային փոստերի ցանցի միջոցով, որի մեջ ներառված են բնապահպանական ՀԿ-ները:

10. 4-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

Год: ***2018-2020***

www.aarhus.am, www.nature.am, www.gov.am., www.armstat.am, www.laws.am, www.parliament.am, www.egov.am, www.acts.legalportal.am, www.yerevan.am, www.iyerevan.am www.elrc.ysu.am, http://armmonitoring.am/#monitoring

11. ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցները՝ ուղղված էկոլոգիական տեղեկատվության հավաքման և տարածման վերաբերյալ 5-րդ հոդվածի դրույթների իրագործմանը:

Պարզաբանեք, թե ինչ կերպ են իրագործվում 5-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթները: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ, նշեք մասնավորապես հետևյալը՝

*ա) **1-ին կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցներն ապահովելու համար, որպեսզի՝*
(i) պետական մարմինները տնօրինեն և թարմացնեն էկոլոգիական տեղեկատվությունը,
(ii) ապահովվի տեղեկատվության պատշաճ հոսքը դեպի պետական մարմիններ,
(iii) արտակարգ իրավիճակներում համապատասխան տեղեկատվությունը տարածվի անմիջապես և անհապաղ:
*բ) **2-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված պետական մարմինների կողմից էկոլոգիական տեղեկատվությունը հասարակայնությանը մատչելի դարձնելու եղանակների թափանցիկության և էկոլոգիական տեղեկատվության մատչելիության բարելավմանը:*
*գ) **3-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված հանրային հեռահաղորդակցության ցանցերի միջոցով հասարակայնության համար դյուրամատչելի էլեկտրոնային տվյալների բազաներում էկոլոգիական տեղեկատվության ծավալի*

աստիճանական ավելացմանը:

դ) ***4-րդ կետի*** *մասով՝ շրջակա միջավայրի վիճակի մասին ազգային զեկուցների հրատարակման և տարածման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

ե) ***5-րդ կետում*** *հիշատակված տեղեկատվության տարածման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

զ) ***6-րդ կետի*** *մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված խրախուսելու շրջակա միջավայրի վրա զգալի ազդեցություն ունեցող օպերատորներին, որպեսզի վերջիններս հասարակայնությանը պարբերաբար տեղեկացնեն իրենց գործունեության և արտադրանքի՝ շրջակա միջավայրի վրա ունեցած ազդեցության վերաբերյալ:*

է) ***7-րդ կետի*** *համաձայն պահանջվող տեղեկատվության տրամադրման և հրապարակման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

ը) ***8-րդ կետի*** *մասով՝ հասարակությանն արտադրատեսակների մասին բավարար տեղեկատվության տրամադրման մեխանիզմների մշակման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

թ) ***9-րդ կետի*** *մասով՝ աղտոտիչների կադաստրների կամ ռեգիստրների ազգային համակարգի ստեղծման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

2018-2020 թթ.

ա) 1-ին պարբերության առնչությամբ՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ապահովելու համար, որ. i) պետական մարմինները տիրապետեն բնապահպանական տեղեկատվությանը և թարմացնեն այն, (ii) երաշխավորվել է տեղեկատվության պատշաճ հոսքը պետական մարմիններ. (iii) արտակարգ իրավիճակների դեպքում համապատասխան տեղեկատվությունն անհապաղ և առանց հետաձգման տարածվում է:

Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթներն ուղղակիորեն կիրառվում են բնապահպանական տեղեկատվության հոսքի կառավարման ոլորտում: Մասնավորապես, դրանք արտացոլված են ղեկավար մարմինների կանոնադրություններում՝ նպատակ ունենալով վերացնել սահմանափակումները տեղեկատվության հավաքագրման և տրամադրման գործընթացում:

«Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքը (02.12.1998թ.) բնակչության պաշտպանության հիմնական միջոցառումների շարքում նախատեսում է բնակչությանը դրա առաջացման վտանգի կամ հնարավորության մասին իրազեկելու պահանջը: Համաձայն ՀՀ Ջրային օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի (04.06.2002թ.) հանրային իրազեկումը և մասնակցությունը կարգավորող պետական կառավարման լիազորված մարմինը պարտավոր է հանրությանը տեղեկացնել հետևյալի մասին.

- ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների նախագիծը.
- ջրի ազգային ծրագրի նախագիծը.
- ջրավազանային կառավարման պլանների նախագծերը.
- ջրօգտագործման քննարկվող թույլտվությունները.
- ջրային համակարգերին օգտագործման տրվելիք թույլտվությունները.
- ջրերի ստանդարտների նախագծերը.

- ջրերի սակագնային ռազմավարության նախագիծը:

ՀՀ կառավարությունն ընդունեց «Ջրային ռեսուրսների կառավարման և պահպանության մարմնի կողմից մշակված փաստաթղթերի հրապարակային ծանուցման և հրապարակման կարգը հաստատելու մասին» N 217 որոշումը 07.03.03: «Հիդրոօդերեւութաբանական գործունեության մասին» օրենքի 21-րդ հոդվածը սահմանում է հիդրոօդերեւութաբանական երևույթների և գործընթացների վերաբերյալ հրատապ տեղեկատվության հասկացությունը՝ բնական երևույթների և շրջակա միջավայրի աղտոտվածության վտանգավոր մակարդակների մասին փաստացի և կանխատեսված տեղեկատվություն, որը սահմանված կարգով հաղորդվում է ստանալուց և մշակելուց անմիջապես հետո: Հիդրոօդերևութաբանական գործունեության հիմնական սկզբունքներն են հիդրոօդերևութաբանական երևույթների փաստացի և սպասվող փոփոխությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը, տեղեկատվության հրապարակայնությունը, հուսալիությունը և արդյունավետ օգտագործումը: Ավելին, օրենքը սահմանում է հիդրոօդերևութաբանական երևույթների մասին հավաստի տեղեկատվություն ստանալու քաղաքացիների, ՀԿ-ների և այլ իրավաբանական անձանց իրավունքը, ինչպես նաև հիդրոօդերևութաբանական երևույթների անկախ դիտարկումներ իրականացնելու քաղաքացիների և ՀԿ միավորումների իրավունքը՝ միաժամանակ պետական լիազոր մարմնին տեղեկացնելով բնական աղետների, դժբախտ պատահարների և շրջակա միջավայրի վրա ազդող տեխնոլոգիական գործընթացների և շրջակա միջավայրի աղտոտվածության մասին (հոդված 8):

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ 1) «Տեղեկատվության տիրապետողը հրապարակում է տեղեկատվության տրամադրման կարգը, անհապաղ հրապարակում կամ այլ կերպ հատուկ տեղեկացնում հանրությանը, եթե տեղեկատվության հրապարակումը կարող է կանխել պետական և հասարակական անվտանգության, հասարակական կարգի, հանրային առողջության և իրավունքների, երրորդ անձանց իրավունքների և ազատությունների, շրջակա միջավայրի կամ սեփականության սպառնալիքները:

Համաձայն «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 29-ի (27.11.2006թ.) լիազորված պետական մարմինը օրենքով սահմանված կարգով տրամադրում է տեղեկատվություն՝ 1.ա) բնության հատուկ պահպանվող տարածքում նախատեսվող գործունեության մասին, բ) բնության հատուկ պահպանվող տարածքի պահպանության և օգտագործման վերաբերյալ որոշումների մասին, գ) բնության հատուկ պահպանվող տարածքների էկոլոգիական իրավիճակի մասին: Ինչ վերաբերում է 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետին և 2-րդ հոդվածի Կոնվենցիաների սահմանումներին համապատասխան խտրականության բացառման պահանջներին, տես 4-րդ հոդվածի 4-րդ կետի վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Օրհուսի կոնվենցիայի իրականացման նպատակով (այս գործընթացն իրականացվում է մշտական հիմունքներով, Հոդված 4 և 5) տեղեկատվությունը հավաքագրվում և պահպանվում է ՇՄՆ տեղեկատվական ֆոնդերում և տրամադրվում հանրությանը վերջինիս պահանջով, ինչպես նաև նախարարության կայքի միջոցով (www.env.am): Նախարարության պաշտոնական կայքը գործում է 2001 թվականից: Նախարարության կայքը զգալիորեն թարմացվել է 2006

թվականին՝ Կոնվենցիայի պահանջներին համապատասխան: Կայքը բաղկացած է 15 բաժիններից: Այս բաժինները վերաբերում են փորձաքննությանը, լիցենզիաներին և թույլտվություններին, միջազգային համագործակցությանը, պահպանվող տարածքներին աջակցելու ծրագրերին, հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցությանը, ստուգումներին և պետ գնումներին, վիճակագրական, եռամսյակային հաշվետվության ձևեր և դրանց լրացման հրահանգներ, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, հղումներ, գրադարաններ, պատկերասրահներ, տեսանյութեր, նորություններ և հայտարարություններ: 2012 թվականին նախարարության կայքը կրկին թարմացվել է և այժմ ունի որոնման գործառույթ: Թարմացված կայքը ներառում է շրջակա միջավայրի պահպանության և բնական ռեսուրսների օգտագործման վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվություն, ինչպես նաև «Օրենսդրություն» բաժինը, որտեղ հրապարակվում են օրենքների նախագծերի բոլոր տեքստերը: Կարելի է բաժանորդագրվել կայքին և տեղեկատվություն ստանալ ՇՄՆ մասին: Նախարարության կայքը համապատասխանում է Կառավարության 2013 թվականի դեկտեմբերի 26-ի թիվ 1521-Ն Ինտերնետ ցանցում պետական մարմինների պաշտոնական կայքերին ներկայացվող նվազագույն պահանջները հաստատելու մասին որոշման պահանջներին:

Օրենսդրական միջոցառումներ

- 01.03.2018թ. կայացվել է N8 արձանագրային որոշումը Փոքր հիդրոէլեկտրակայանների կառուցման և շահագործման համար շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման չափորոշիչներին հավանություն տալու մասին:
- 20.02.2019թ. տրվել է թիվ 1 պաշտոնական մեկնաբանություն ՇՄԱԳՓ օրենքի 16 հոդվածի վերաբերյալ;
- 04.09.2019թ. տրվել է թիվ 2 պաշտոնական մեկնաբանություն ՇՄԱԳՓ օրենքի հետ կապված:

Բացի այդ, ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարությունը մշակել է ՇՄԱԳՓ մասին օրենքի նախագիծ, ինչպես նաև կառավարության որոշման նախագիծ՝ ի կատարումն վարչապետի 01.06.2019թ. թիվ 666-Լ որոշման:

2020 թվականից աշխատանքներ են տարվում ՇՄՆ-ի պաշտոնական կայքի թարմացման ուղղությամբ: ՇՄՆ կայքում տեղադրված տեղեկատվությունը տարածում է նաև Երևանի Օրհուս կենտրոնը:

Բնապահպանական տեղեկատվության պատշաճ հոսքը և դրա թարմացումն ապահովում են Երևանի քաղաքապետարանի տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի վարչությունը և բնապահպանության վարչությունը: Երևանի քաղաքապետարանի պաշտոնական կայքի խմբագրությունը մշակում է ստացված տեղեկատվությունը և հրապարակում է կայքի համապատասխան բաժիններում և պաշտոնական լրահոսում:

Հայաստանում արտակարգ իրավիճակների մասին տեղեկատվությունը տարածում են ՇՄՆ-ը,

ԱԻՆ-ը, որի կազմում են նաև Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունը, Առողջապահության նախարարությունը, Գյուղատնտեսության նախարարությունը, Տարածքային կառավարման նախարարությունը, Երևանի և այլ քաղաքների քաղաքապետարանները, Ջրային տնտեսության պետական կոմիտեն՝ օգտագործելով հասանելի բոլոր լրատվամիջոցները: Նման տեղեկատվությունը կարող է պարունակել, մասնավորապես, անվտանգության միջոցների ընդունման վերաբերյալ առաջարկություններ, վտանգավոր իրավիճակի կանխատեսվող զարգացման մասին տեղեկատվություն, հետազոտության արդյունքներ, վտանգավոր իրավիճակի հետևանքների վերացման միջոցառումների կամ դրանց կանխարգելման միջոցառումների մասին հաշվետվություններ և այլ տվյալներ: Պետական մարմիններում վարչական վիճակագրական ռեգիստրների ստեղծման և վարման նպատակով տեղեկատվության հավաքագրման, տրամադրման և հրապարակման լիազորությունները նախատեսված են «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքով (28.04.2000թ.) (հոդված 17) և ՀՀ վիճակագրական պետական խորհրդի կողմից հաստատված մի շարք կանոնակարգերով: Տեղեկատվության հավաքագրման և փոխանակման բովանդակությունը, մեխանիզմներն ու եղանակները նախատեսված են վիճակագրական աշխատանքների կատարման տարեկան ծրագրով, որը բաց քննարկումից հետո հաստատվում է Խորհրդի կողմից և ստանում նորմատիվ ակտի կարգավիճակ: Բնապահպանական տեղեկատվության ամբողջականությունն ու միջազգային համադրելիությունն ապահովելու և սպառողներին տեղեկատվության տրամադրման ժամանակին (արդյունավետությունը) բարձրացնելու նպատակով շարունակվում են աշխատանքները համապարփակ տվյալների բազաների ստեղծման ուղղությամբ: Եվրոպական հարևանության քաղաքականության (ENPI) և համագործակցության գործիքների շրջանակներում Շրջակա միջավայրի միասնական տեղեկատվական համակարգ նախագիծը նպատակ ունի ձևավորել շրջակա միջավայրի տեղեկատվական համակարգեր՝ համաձայն ENPI-SEIS սկզբունքների, դրանց կառավարումը միասնական մեթոդների, բովանդակության մշակման և ենթակառուցվածքների և այլ բաղադրիչների միջոցով: Արդյունքում, ստացված վիճակագրական տեղեկատվական բազաները կպարունակեն ԵՄ բնապահպանական և վիճակագրական ստորաբաժանումների կողմից մշակված ցուցիչներ, ինչպես նաև ազգային մակարդակով ընդունված ցուցանիշներ: Այդ աշխատանքներին մասնակցում են ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության և ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության պատասխանատու մասնագետներ: Բացի այդ, «Տեղեկատվության ազատության մասին» (23.09.2003թ.) օրենքը (հոդված 7) սահմանում է, որ.

ա) Տեղեկատվություն տնօրինողն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով մշակում և հրապարակում է իր կողմից տեղեկություն տալու կարգը, որը փակցնում է իր գտնվելու վայրում՝ բոլորի համար տեսանելի տեղում:

բ) Տեղեկատվություն տնօրինողն անհապաղ հրապարակում կամ այլ մատչելի ձևով հանրությանը տեղեկացնում է իր տնօրինության տակ գտնվող այն տեղեկությունը, որի հրապարակումը կարող է կանխել պետական և հասարակական անվտանգությունը, հասարակական կարգին, հանրության առողջությանն ու բարքերին, այլոց իրավունքներին և

ազատություններին, շրջակա միջավայրին, անձանց սեփականությանն սպառնացող վտանգը: Բնապահպանական տեղեկատվության պատշաճ հոսքի ապահովման և դրա թարմացման առումով մեծ նշանակություն ունի «Ինտերնետով հրապարակային ծանուցման մասին» ՀՀ օրենքը (09.04.2007թ.)՝ որի հոդված 3-ի համաձայն «Օրենքով և այլ կարգավորող իրավական ակտերով նախատեսված դեպքերում, երբ տրամադրվում է հանրային ծանուցում մամուլում, հայտարարությունը պետք է տեղադրվի www.lraber.am կայքում: Նշված կայքը դեռևս ակտիվ չէ: «Գլոբալ բնապահպանական կառավարման ինստիտուցիոնալ և իրավական կարողությունների ստեղծում» ծրագրի շրջանակներում, որն իրականացվում է ՄԱԶԾ-ի ֆինանսավորմամբ, մշակվում են օրենսդրական նախագծերի փաթեթներ՝ ՀՀ բնապահպանական մոնիթորինգի կազմակերպման և իրականացման նկատմամբ ներկայացվող պահանջների միասնականացման նպատակով, որն ի վերջո կբարելավի ինչպես պետական մարմինների միջև տեղեկատվական հոսքերի ճիշտ կառավարումը, այնպես էլ կբարձրացնի յուրաքանչյուրի՝ բնապահպանական տեղեկատվության հասանելիության իրավունքի արդյունավետությունը: 2012թ. մեկնարկեց Ծրագրի երկրորդ փուլը GIZ աջակցությամբ: 2014 թվականի դեկտեմբերին պատրաստ կլինի «Շրջակա միջավայրի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որը կկարգավորի բնապահպանական տեղեկատվական հոսքերի կառավարման հարաբերությունները և կստեղծի բնապահպանական թույլտվությունների տրամադրման միասնական համակարգ: Օրհուս կենտրոնների կայքի «Օրենսդրություն» բաժինը պարունակում է հղում Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի կայքի «Բնապահպանական օրենսդրություն» բաժնին: ՀՀ ԱԻՆ տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի վարչությունն իր կայքում ամեն օր հրապարակում է տեղեկատվություն երկրում արտակարգ իրավիճակների մասին՝ տեղեկատվություն տրամադրելով լրատվամիջոցներին (www.mes.am): Լույս է տեսնում «Արտակարգ Թերթ» շաբաթաթերթը, որը մեծ նշանակություն ունի բնական և տեխնածին աղետների հետևանքները կանխելու համար: ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը պատրաստում է տեսաֆիլմեր, տեսահոլովակներ և ռադիոհաղորդումներ: Հրատարակվում են գրքույկներ, պաստառներ և երեխաների համար ուսումնական նյութեր:

Կառավարության 30.08.2007 N1044 որոշմամբ հաստատվել է բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մոնիթորինգի կարգը, որի 18-րդ և 19-րդ կետերի համաձայն՝ «Լիազորված պետական մարմինն ապահովում է մոնիթորինգի տվյալների մուտքագրումը, դասակարգումը, վերլուծությունը, պարբերական թարմացումը և հասարակայնության համար տեղեկատվության մատչելիությունը: Մուտքագրված տվյալները վերլուծվում և գնահատվում են մուտքագրման օրվանից մինչև 20 օրվա ընթացքում, որից հետո տեղադրվում են համապատասխան վեբ-կայքում:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի (հոդված 25) նախատեսվում է, որ նորմատիվ իրավական ակտի պաշտոնական հրապարակումն իրականացվում է նորմատիվ իրավական ակտերի հրապարակման միասնական կայքում (այսուհետ՝ միասնական կայք) հրապարակման միջոցով, որը վարում է նախարարությունը (կետ 1):

2. Պաշտոնական հրապարակման օրը ակտի վերջնական խմբագրությամբ ընդունված

կամ ստորագրված, հրապարակման ենթակա ամբողջական տեքստն առաջին անգամ միասնական կայքում հրապարակելու օրն է:

3. Նախարարությունը պարտավոր է երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում ապահովել նորմատիվ իրավական ակտն ընդունած մարմնի կողմից՝ սահմանված կարգով ներկայացված նորմատիվ իրավական ակտերի միասնական կայքում հրապարակելը, ինչպես նաև նորմատիվ իրավական ակտերի պաշտոնական ինկորպորացիան:

4. Պաշտոնական հրապարակումն իրականացվում է այն տեսքով, ինչ տեսքով դրանք ուղարկվել են հրապարակման: Այլ անձանց կամ մարմիններին արգելվում է կատարել լեզվաոճական, խմբագրական, շարադասական կամ այլ բնույթի փոփոխություններ իրավաստեղծ մարմնի՝ վերջնական խմբագրությամբ ընդունած նորմատիվ իրավական ակտում, բացառությամբ ուղղագրական կամ կետադրական սխալների ուղղման, որոնց ուղղման դեպքում տեքստի բովանդակությունը չի փոխվում:

5. Եթե նորմատիվ իրավական ակտի հրապարակումից հետո դրա տեքստում հայտնաբերվում են վրիպակներ կամ տեխնիկական բնույթի այնպիսի սխալներ, որոնց ուղղման դեպքում տեքստի բովանդակությունը չի փոխվում, ապա նորմատիվ իրավական ակտը հրապարակման ուղարկած մարմնի դիմումով նախարարությունը նորմատիվ իրավական ակտի տեքստում իրականացնում է համապատասխան ուղղում՝ կատարելով նշում՝ ուղղում կատարած լինելու վերաբերյալ:

6. Նորմատիվ իրավական ակտերն ընդունող մարմնի կողմից նորմատիվ իրավական ակտերը հրապարակման ներկայացնելու կարգը, միասնական կայքում դրանք հրապարակելու, դրանցում ուղղում կատարելու և պաշտոնական ինկորպորացիայի կարգը սահմանվում են արդարադատության ոլորտում Կառավարության քաղաքականությունը մշակող և իրականացնող նախարարի հրամանով: (21.03.2018):

Հայաստանի կողմից ստորագրված միջազգային իրավական ակտերի մասին տեղեկատվությունը հասանելի է Արդարադատության նախարարության կայքում: Օրհուս կենտրոնների ներքին ընթացակարգի համաձայն՝ ՀԿ-ները և քաղաքացիները կարող են ազատորեն ստանալ ընդհանուր բնապահպանական տեղեկատվություն և մասնակցել բնապահպանական քաղաքականության ոլորտում օրենքների և ծրագրերի նախագծերի հանրային լսումներին:

Հայաստանի կողմից ստորագրված միջազգային պայմանագրերի մասին տեղեկատվությունը հասանելի է նաև ԱԺ, ՇՄՆ և Օրհուս կենտրոնների կայքերում:

ՇՄՆ 30.08.2013թ. N 195 հրամանով հաստատվել են «ՀՀ արգելավայրերի կառավարման

ինստիտուցիոնալ կապերի ձևավորման մեթոդական ուղեցույցը և ՀՀ ԲՀՊՏ–ների կառավարման մոդելների ներդրման մեթոդական ուղեցույցը», որոնք պարունակում են հրահանգներ հանրության մասնակցության և տեղեկատվության հասանելիության վերաբերյալ: Այս բոլոր մեխանիզմները փորձարկվել են գործնականում. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների և հանրության համար կազմակերպվել են տարբեր վերապատրաստման դասընթացներ՝ Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթներին ծանոթացնելու նպատակով: Հատուկ բաժին է հատկացված վերջնական որոշում կայացնելիս քաղաքացիների մեկնաբանությունները հաշվի առնելու մեխանիզմին:

Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի, 6-րդ կետի առնչությամբ. Հայաստանի օրենսդրությամբ չի նախատեսվում որևէ հատուկ միջոցի ընդունում՝ խրախուսելու այն գործարարներին, որոնց գործունեությունը էական ներգործություն ունի շրջակա միջավայրի վրա, և նրանք կանոնավոր կերպով հասարակությանը տեղեկացնում են իրենց գործողությունների և արտադրատեսակների շրջակա միջավայրի վրա ունեցած ազդեցության մասին: Նման հնարավորություն է նախատեսվում ՇՄԱԳՓ ՀՀ օրենքի նախագծով:

Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի 7-րդ կետի առնչությամբ. ՀՀ ՇՄՆ-ն հրապարակում է կենսաբազմազանության, անտառների պահպանության, անապատացման և բնապահպանական այլ հարցերի վերաբերյալ տեղեկատվություն և վերլուծական ուսումնասիրություններ: Անտառների մասին տեղեկատվությունը տարածում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կազմում գործող «Հայանտառ» պետական գիտաարտադրական կազմակերպությունը (www.hayantar.am): Պետական մարմինները ՀԿ-ների և գիտության ներկայացուցիչների հետ պարբերաբար կազմակերպում են կլոր սեղան-հանդիպումներ, սեմինարներ, մամուլի ասուլիսներ և հանրային լսումներ օրենքների նախագծերի, շրջակա միջավայրի և բնապահպանության հարցերի շուրջ:

Կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի, 8-րդ կետի առնչությամբ. Սննդի արդյունաբերության հետ կապված տեղեկատվական հարցերով զբաղվում է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը և, մասնավորապես, դրա կառուցվածքի մաս կազմող Չափագիտության ազգային ինստիտուտը: Բազմաթիվ առևտրային կազմակերպություններ ստացել են նաև ապրանքների միջազգային հավաստագրման իրավունք, օրինակ, դեղագործական և բժշկական տեխնոլոգիաներով զբաղվող: Այս ոլորտում կարևոր դեր է խաղում 2012 թվականին ստեղծված Սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայությունը: Գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների (ԳՁՕ) մասով ներկայումս ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը քննարկում է «Սննդամթերքի անվտանգության մասին» (27.11.2006թ.) օրենքում փոփոխությունների փաթեթը: Մասնավորապես, այն նախատեսում է ԳՁՕ-ների մակնշում: Քննարկվում են նաև «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին» օրենքում (26.06.2001) փոփոխությունները և լրացումները: «Գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների

օգտագործման կենսաանվտանգության մասին» օրենքի նախագիծն այժմ քննարկման փուլում է: «Սննդամթերքի անվտանգության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ չեն ընդունվել, իսկ ԳՁՕ-ների օգտագործման շրջանակը մնում է չկարգավորված, իսկ հանրության իրազեկվածության մակարդակը՝ անբավարար:

Վերջին տարիներին մի քանի ՀԿ-ներ ներգրավված են եղել էկոպիտակավորման կամավոր համակարգերի մշակման և ներդրման մեջ (օրինակ, էկոլոգիապես մաքուր գյուղատնտեսական արտադրանքի մակնշման համար ԷԿՈԳԼՈԲ ՀԿ-ն): ՀԿ-ները և գիտնականները բավականաչափ տեղեկացված են օրենքի նախագծի վերաբերյալ: Այն ներկայացվել է խորհրդարանական լսումների: Հաստատվել են կառավարության մի շարք որոշումներ.

- «Սննդամթերքի հետ շփվող նյութերին և դրանց հայերեն տեղեկատվության մակնշման ձեվերին եվ բովանդակությանը ներկայացվող պահանջների տեխնիկական կանոնակարգը (25.10.2007, N1282),
- ՀՀ ներմուծվող սննդամթերքի և սննդային հավելումների հայերեն մակնշման տեղեկատվության ձևի պահանջները (21.12.2006թ., N1838),
- Օրգանական գյուղատնտեսական արտադրանքի, ինչպես նաև օրգանական գյուղատնտեսության անցումային շրջանում գտնվող արտադրանքի մակնշման եվ պիտակավորման կարգը (19.03.2009թ., N283),
- Օրգանական գյուղատնտեսության կազմակերպման, բույսերի և բուսական ծագման մթերքի, գյուղատնտեսական կենդանիների և անասնապահական ծագման մթերքի (ներառյալ մեղվաբուծական մթերքը) արտադրության, օրգանական եղանակով վերամշակման, փաթեթավորման, պահպանման, փոխադրման, իրացման և մակնշման կարգը (11.06.2009 թ., N662):

5-րդ հոդվածի 9-րդ կետ. ՀՀ-ն ակտիվորեն մասնակցել է Աղտտիչների արտանետման և տեղափոխման ռեգիստրի մասին (ԱԱՏՌ) արձանագրության պատրաստման գործընթացին: 2003 թվականին Կիևի «Շրջակա միջավայրը Եվրոպայի համար» նախարարական համաժողովում Հայաստանը, 36 այլ երկրների հետ միասին, առաջիններից մեկն էր, որ ստորագրեց Օրհուսի կոնվենցիայի ԱԱՏՌ արձանագրությունը (PRTR): 2002-2004 թվականներին ռեգիստրների ստեղծման և տարածաշրջանային սեմինարների անցկացման հնարավորություններն ուսումնասիրելու համար պատրաստվել են երեք նախագիծ, որոնք ֆինանսավորման են ներկայացվել Օրհուսի կոնվենցիայի քարտուղարությանը և այլ միջազգային կազմակերպությունների: Արձանագրության տեքստը թարգմանվել է ազգային լեզվով: ԵՄ TACIS ծրագրի շրջանակներում արձանագրության տեքստն առաջին անգամ թարգմանվել է հայերեն և ռուսերեն՝ համապատասխան մեկնաբանություններով: Հայաստանում տեղի են ունեցել դասընթացներ և քննարկումներ արձանագրության դրույթների կարգավիճակի և իրականացման վերաբերյալ: Հայաստանում արձանագրության վավերացման գործընթացն արագացնելու և ԱԱՏՌ-ների համար կարողություններ և մեթոդաբանություն ստեղծելու նպատակով հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել

են հետևյալ աշխատանքները՝

1. ԱԱՏՌ արձանագրության հիմնական դրույթները ներառված են «Բնապահպանական օրենսդրության համապատասխանության ինքնահսկում իրականացնելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծում, որը երրորդ ընթերցման է ներկայացվել Ազգային ժողով,
2. 2010 թվականին «Շրջակա միջավայրի իրավական պաշտպանության կենտրոն» ՀԿ-ի ներկայացուցիչն ընտրվել է ԱԱՏՌ արձանագրության համապատասխանության կոմիտեի անդամ 8 տարով:
3. Մշակվել են համապատասխան նյութեր ինտերակտիվ դասընթացներ անցկացնելու համար:

12. 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԱԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 5-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրագործման ժամանակ:

2018-2020 թվականներ

Կոնվենցիայով նախատեսված իրենց պարտականությունների մասին պետական պաշտոնյաների ոչ բավարար տեղեկացվածությունը:

13. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն էկոլոգիական տեղեկատվության հավաքմանը և տարածմանն առնչվող 5-րդ հոդվածի դրույթների իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ կան արդյոք վիճակագրական տվյալներ հրապարակվող տեղեկատվության վերաբերյալ:

2018-2020 թվականներ

2019 թվականի հուլիսին ENI SEIS II East-ի շրջանակներում հրապարակվել է Շրջակա միջավայրի վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրում և տարածում պատրաստվածության զեկույցը: Կազմվել է գործողությունների ճանապարհային քարտեզ, որը ներառում է տեղեկատվություն թվային և բաց տվյալների ռազմավարության մշակման, բաց տվյալների քաղաքականության, էլեկտրոնային կառավարման համակարգի և գեոպորտալների, ընդհանուր փոխազդեցության համակարգի, բնապահպանական ռազմավարություն, շրջակա միջավայրի մասին տեղեկատվության հավաքագրման, ներկայացման և տարածման մեխանիզմներ մասին:

14. 5-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

Год: 2018-2020

www.aarhus.am, www.gov.am, www.env.am, www.nature.am, www.lraber.am, www.laws.am, www.parliament.am, www.mnpiac.am, www.mes.am, www.e-gov.am, elrc.ysu.am, www.acts.legalportal.am, www.mta.gov.am,www.env.amwww.arlis.am

15. ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆԿՐԵՏ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 6-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցները՝ ուղղված գործունեության կոնկրետ տեսակների վերաբերյալ հոդված 6-ի դրույթների իրագործմանը, որոնք վերաբերում են գործունեության կոնկրետ ձևերի վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակայնության մասնակցությանը:

Պարզաբանեք, թե ինչ կերպ են իրագործվում 6-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթները: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ, նշեք մասնավորապես հետևյալը՝

ա) ***1-ին կետի*** *մասով ձեռնարկված միջոցները, որոնք ապահովում են.*

(i) Կոնվենցիայի հավելված 1-ում նշված նախատեսվող գործունեության տեսակները թույլատրելու վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառումը:

(ii) Կոնվենցիայի հավելված 1-ում չնշված, բայց շրջակա միջավայրի վրա զգալի ազդեցություն ունեցող գործունեության տեսակները թույլատրելու վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառումը:

բ) շրջակա միջավայրին վերաբերող որոշումների ընդունման ընթացակարգի սկզբնական փուլում ***2-րդ կետում*** *նշված հարցերի վերաբերյալ շահագրգիռ հասարակայնության ժամանակին, պատշաճ և արդյունավետ ձևով իրազեկումն ապահովելու համար ձեռնարկված միջոցները:*

գ) ձեռնարկված միջոցները այն նպատակով, որպեսզի հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգերի համար նախատեսված ժամկետները համապատասխանեն ***3-րդ կետի*** *պահանջներին:*

դ) ***4-րդ կետի*** *մասով՝ վաղ փուլում հասարակայնության մասնակցությունն ապահովելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:*

*ե) **5-րդ կետի** մասով՝ ապագա նախաձեռնողներին խրախուսելուն ուղղված միջոցները, որպեսզի նրանք նախքան թույլատվություն ստանալու հայտ ներկայացնելը որոշեն շահագրգիռ հասարակայնության շրջանակը, անցկացնեն քննարկումներ և տրամադրեն տեղեկատվություն իրենց հայտի նպատակների վերաբերյալ:*

*զ) **6-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցներն՝ ուղղված նրան, որպեսզի.*

1. *իրավասու պետական մարմինները շահագրգիռ հասարակայնությանը տրամադրեն 6-րդ հոդվածում նշված ողջ տեղեկատվությունը, որն առնչվում է որոշումների կայացմանը,*
2. *մասնավորապես, իրավասու մարմինները շահագրգիռ հասարակայնությանը տրամադրեն սույն կետում նշված տեղեկատվությունը:*

*է) **7-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները ապահովելու համար, որ հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգերը հնարավորություն ընձեռեն հասարակայնությանը ներկայացնելու մեկնաբանություններ, տեղեկատվություն, վերլուծություն կամ կարծիքներ, որոնք վերաբերում են նախատեսվող գործունեությանը:*

*ը) **8-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցներն ապահովելու համար համապատասխան որոշման մեջ հասարակայնության մասնակցության արդյունքների՝ պատշաճ ձևով արտացոլումը:*

*թ) **9-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի հասարակայնությունը, ըստ համապատասխան ընթացակարգերի, պատշաճ ձևով իրազեկվի որոշման մասին:*

*ժ) **10-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի այն դեպքերում, երբ պետական մարմինը վերանայում կամ թարմացնում է 1-ին կետում նշված գործունեության իրականացման պայմանները, 2-9-րդ կետերի դրույթներն անհրաժեշտության դեպքում կիրառվեն համապատասխան փոփոխություններ կատարելիս:*

*ի) **11-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմները շրջակա միջավայր դիտավորյալ բացթողնման թույլտվությունների տրման հետ առնչվող որոշումների նկատմամբ 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառումն ապահովելուն:*

2018-2020 թթ.

2019 թվականին մշակվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին օրենքի նախագիծը: Օրենսդրական փոփոխությունների շրջանակներում վերանայվել են՝

- հասկացությունները, որոնք հիմնարար նշանակություն ունեն վավերացված միջազգային իրավական ակտերի և իրավակիրառ պրակտիկայի տեսանկյունից,

- առաջարկվող գործողությունների տեսակները՝ ապահովելու Օրհուսի կոնվենցիայի Հավելված I-ին համապատասխանությունը,

- հանրային լսումների վերջնաժամկետները, համաձայն Օրհուսի կոնվենցիայի, սակայն մանրամասն ընթացակարգեր պետք է ընդունվեն ենթաօրենսդրական մակարդակով,

- կրճատվել են փորձաքննության փուլերը, չկա փորձաքննության նախնական փուլ,

- հստակեցվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության մշակման գործընթացը,

- Նախատեսվում է, որ բացառիկ դեպքերում, երբ փորձաքննության իրականացումն անմիջականորեն կապված է տեսչական մարմինների ստուգումների արդյունքներից և իրականացումն անհնար է մինչև տեսչական մարմինների կողմից ստուգման ավարտը, լիազոր մարմինն այդ մասին ծանուցում է նախաձեռնողին: Այդ օրվանից փորձաքննության ժամկետը համարվում է կասեցված՝ մինչև ստուգումների արդյունքների ստացումը.

- Առաջին անգամ նախատեսվում է, որ փորձաքննության ենթարկվեն ոչ միայն ՇՄԱԳ գնահատման հաշվետվությունը, այլև նախագծային փաստաթղթերը,

- Առաջին անգամ սահմանվել է, որ կառավարությունը ուղեցույց է տրամադրելու շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ,

- Ամբողջությամբ վերանայվել են փորձագիտական եզրակացությունները անվավեր ճանաչելու հիմքերը,

- Հստակեցվել են նախատեսվող գործունեության գնահատման և հետազոտման գործընթացում ձեռնարկատերերի իրավունքներն ու պարտականությունները.

- Վերանայվել են ընդերքի օրենսգիրքը, վարչական իրավախախտումների օրենսգիրքը, պետական տուրքերի չափերը:

2020թ. փոխվել է ՇՄԱԳՓ օրենքի նկատմամբ քաղաքականությունը: Օրենքի նախագծում հիմնարար փոփոխությունները պետք է մնան, բայց պետք է ընդունվի նոր ՇՄԱԳՓ օրենք: Պետք է փորձագիտական ծառայությունների միասնական պատուհանի նոր սկզբունք որդեգրվի, կոռուպցիոն ռիսկերը վերանան, պատասխանատվությունը բարձրացվի:

- 2014 թվականին ընդունվել է Կառավարության թիվ 1325-Ն որոշումը հանրային իրազեկման և լսումների անցկացման կարգի մասին: Համաձայն սույն որոշման՝ պատասխանատու մարմինը համապատասխան փուլի փաստաթղթերը ստանալուց հետո՝ 3 օրվա ընթացքում, ծանուցում է տեղադրում իր պաշտոնական կայքում, տեղադրում հանրային նշանակության շենքերի վրա, նիստից առաջ 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում հրապարակում է Հայաստանի Հանրապետություն պաշտոնաթերթում: Հանրությունը կարող է գրավոր դիտողություններ և առաջարկություններ ներկայացնել՝ 1) սկզբնական փուլում ծանուցումից հետո 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում, 2) նախնական գնահատման, հիմնական գնահատման և հիմնական փորձաքննության ժամանակ:

Ծանուցումն ստանալուց հետո 7 աշխատանքային օր հետո փորձագիտական կենտրոնն անցկացնում է հանրային լսումներ՝ նախնական փորձաքննության արդյունքում ստացված

որոշման նախագծի առնչությամբ:

Փորձագիտական կենտրոնը հաշվետվություններ և փաստաթղթեր, կարծիքներ ստանալուց հետո ոչ շուտ, քան 20-րդ օրը, սահմանված կարգով էլեկտրոնային տարբերակները տեղադրում է իր պաշտոնական կայքում և միաժամանակ ուղարկում լսումների պատասխանատուներին՝ հանրային ծանուցումներ և լսումներ կազմակերպելու համար:

Փորձաքննության ներկայացված առաջարկը ներառում է տեղեկատվություն հրապարակային ծանուցման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների նախնական համաձայնության և հանրային լսումների վերաբերյալ:

Կառավարության 1325-Ն որոշման համաձայն՝ համայնքը նախնական փուլում որոշում է փորձագիտական կենտրոնը, որն ամրագրված է տեխնիկական տվյալների մեջ: Այն դեպքում, երբ գործունեությունը նախատեսվում է մեկից ավելի համայնքներում, հանրային իրազեկման և լսումների կազմակերպումը կազմակերպվում է նախաձեռնողի և համայնքի ղեկավարների կողմից համատեղ:

Հանրային լսումների նախաձեռնողը կամ նրա ներկայացուցիչը մանրամասն ներկայացնում են իրենց մտադրությունները, ինչպես նաև պատասխանում գործունեության առարկայի հետ կապված հարցերին:

Նշենք, որ ծանուցումը, հիմնական և նախագծային փաստաթղթերը մինչև լսումները տեղադրվում են լիազոր մարմնի պաշտոնական կայքում՝ առնվազն 7 աշխատանքային օրով:

Կառավարության վերոնշյալ որոշման համաձայն՝ յուրաքանչյուր փուլում համապատասխան փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակը տեղադրվում է պատասխանատու մարմնի կայքում: Փորձագիտական կենտրոնը 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում հանրային լսումների արձանագրությունները տեղադրում է իր պաշտոնական կայքում:

Բոլոր փորձագիտական եզրակացությունները տեղադրվում են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության պաշտոնական կայքում:
Վերոնշյալ որոշումը ենթակա է վերանայման ՇՄԱԳ նոր օրենքի ընդունումից հետո:

16. ՕՐՀՈՒՍԻ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 6-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 6-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրագործման ժամանակ:

Տարի՝ ***2018-2020***

1. *Պետական ծառայողների ոչ բավարար իրազեկվածությունը Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթների մասին:*
2. *Բնապահպանական նշանակության որոշումների ընդունման գործընթացում հասարակության մասնակցության իրավական կարգավորման որոշ բացեր:*

3. *Առկա են նաև ֆինանսական խոչընդոտներ հասարակության լիարժեք ներգրավածությունն ապահովելու համար:*

Չնայած այն բանին, որ ՀՀ ՇՄՆ կայքում տեղադրվում և Օրհուսի կենտրոնների կողմից ակտիվորեն տարածվում է հասարակական լսումների մասին տեղեկատվությունը, որոշ դեպքերում այդ տեղեկատվությունը տրամադրվում է հասարակական լսումներ կազմակերպելու օրվանից շատ կարճ ժամանակ առաջ: Հետևաբար, որոշ դեպքերում հետաքրքրված հանրությունը ժամանակին չի տեղեկացվում հասարակական լսումների հայտարարությունների և նախագծային փաստաթղթերի մասին:

17. ՕՐՀՈՒՍԻ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 6-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն գործունեության կոնկրետ տեսակների վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակայնության մասնակցության մասին 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառման վերաբերյալ, օրինակ՝ կա՞ն արդյոք վիճակագրական տվյալներ կամ այլ տեղեկատվություն գործունեության կոնկրետ տեսակների վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակության մասնակցության մասին կամ նախատեսվող գործունեության տեսակների նկատմամբ ազգային անվտանգության նկատառումներից ելնելով տվյալ հոդվածի դրույթները չկիրառելու որոշման մասին:

Տարի՝ ***2018-2020***

ՇՄՆ կայքում տեղադրված էլեկտրոնային հարցաթերթիկում ՀԿ ներկայացուցիչների մեծամասնությունը նշել է, որ դժգոհ են Հայաստանում ՇՄԱԳ ընթացակարգից՝ ինչպես օրենսդրական, այնպես էլ գործնական մակարդակներում: Հասարակությունը, չնայած մասնակցում է հասարակական լսումներին, սակայն հասարակության առաջարկները հատուկ հաշվի չեն առնվում: Լինում են դեպքեր, երբ փորձագիտական եզրակացությունը տրվում է առանց ՇՄԱԳ անցկացման: Նոր ՇՄԱԳ օրենքը պետք է բացառի նման դեպքերը, հաշվի առնի հասարակության առաջարկները, ապահովի հետադարձ կապ և ողջ ընթացակարգը կազմակերպի ավելի թափանցիկ մակարդակով:

Այժմ գործում են հետևյալ ենթաօրենսդրական ակտերը և 2014թ. ընդունված ՇՄԱԳՓ օրենքը.

1. Կառավարության որոշում հասարակական ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը հաստատելու մասին (19.11.2014թ. 1325-Ն)
2. Կառավարության որոշում Հիմնադրութային փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության իրականացման կարգը հաստատելու մասին (09.04.2015թ. 399-Ն)
3. Կառավարության որոշում փորձաքննական եզրակացությունն ուժը կորցրած ճանաչելու կարգը հաստատելու մասին (22.04.2015թ. 428-Ն)

4. Կառավարության որոշում շրջակա միջավայրին հնարավոր տնտեսական վնասի գնահատման և փոխհատուցման կարգը հաստատելու մասին (27.05.2015թ. 764-Ն):

ՇՄՆ կայքում և Երևանի քաղաքապետարանի կայքում տեղադրվում են կազմակերպության կողմից նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտարարություններ և հայտեր:

2016 թվականի հուլիսի 29-ի կառավարության նիստում որոշում է ընդունվել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման դրույթների կիրառման մեթոդական ուղեցույցները հաստատելու մասին: Վերջինով հաստատվել են՝

1. Օգտակար հանածոների երկրաբանական հետազոտությունների իրավունք ստանալու նպատակով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հարցման ներկայացման մեթոդական ուղեցույցները,
2. Օգտակար հանածոների երկրաբանական հետազոտությունների իրավունք ստանալու նպատակով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման զեկույցի ներկայացման մեթոդական ուղեցույցները,
3. Հանքի փակման մեթոդական ուղեցույցը,
4. Օգտակար հանածոների երկրաբանական հետազոտությունների իրավունք ստանալու նպատակով շրջակա միջավայրի վրա ֆինանսական ազդեցության նախնական գնահատման զեկույցի ներկայացման մեթոդական ուղեցույցները,
5. Օգտակար հանածոների երկրաբանական հետազոտությունների իրավունք ստանալու նպատակով շրջակա միջավայրի վրա սոցիալ-տնտեսական ազդեցության նախնական գնահատման հարցման ներկայացման մեթոդական ուղեցույցները,
6. Օգտակար հանածոների երկրաբանական հետազոտությունների իրավունք ստանալու նպատակով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման զեկույցի լրիվության գնահատման մեթոդական ուղեցույցը:

Անհրաժեշտ է նշել, որ առկա է հասարակական լսումներին մասնակիցների թվի աճի որոշակի դինամիկա, սակայն ինչը նույնատիպ չէ բոլոր դեպքերի և բոլոր վայրերի համար: 2020 թվականից Օրհուս կենտրոնները մասնակցում են բոլոր հասարակական լսումներին: Օրհուսի կենտրոնների մասնակցությունը հասարակական լսումներին կապված է էկոլոգիական տեղեկատվության տարածման վերաբերյալ համագործակցության հուշագրի դրույթների կատարման հետ՝ փորձաքննության և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման գործընթացում:

Անհրաժեշտ է նշել, որ 2020 թվականի հուլիսի 29-ին ստորագրվել է վերոնշյալ հուշագիրը «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիտորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի, «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի և Երևանի Օրհուս կենտրոնի միջև: Հուշագրի ստորագրումը նպատակ ունի խորացնել համագործակցությունը էկոլոգիական տեղեկատվության տարածման գործում՝ փորձաքննության և շրջակա միջավայրի վրա

ազդեցության գնահատման գործընթացում, ակտիվացնել պետության և Օրհուս-կենտրոնների միջև երկխոսությունը, ինչը կնպաստի կողմերի միջև կառուցողական երկխոսության ձևավորմանը: Հուշագրի շրջանակներում կանցկացվեն համատեղ ուսուցողական առցանց սեմինարներ:

ՄԱԿ-ի ԵՏՀ շրջանակներում ուսումնասիրվել է ՇՄԱԳ օրենսդրությունը, լիազոր մարմնի և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գործելակերպը, որտեղ առկա են հստակ առաջարկություններ ՇՄԱԳ անցկացման քայլ առ քայլ գործողությունների, ինստիտուցիոնալ իրավասությունների, փորձագետների և այլնի վերաբերյալ: Օրենսդրության ընդունումից հետո բոլոր այս փաստաթղթերը կիրականացվեն գործնականում:

18. 6-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

Տարի՝ ***2018-2020***

www.mta.gov.am, www.env.am, www.nature-ic.am, www.snund.am, www.northsouth.am, http://www.mnp.am/ru/page/319

19. ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԱՄ ԱՅԼ ՔԱՅԼԵՐ՝ ՈՒՂՂՎԱԾ 7-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՊԼԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՊԱՀՈՎԵԼՈՒՆ

Թվարկեք համապատասխան գործնական և/կամ այլ միջոցառումները, որոնք ձեռնարկվել են բնությանն առնչվող պլանների և ծրագրերի պատրաստման գործընթացում հասարակության մասնակցությունն ապահովելու համար՝ համաձայն 7-րդ հոդվածի դրույթների: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը ազգային օրենսդրության մեջ:

2018-2020 թթ.

ՇՄԱԳ նոր օրենքի ընդունումից առաջ այս կետի կապակցությամբ անհրաժեշտ է նշել, որ 2014 թվականի հուլիսին ՀՀ Ազգային ժողովն ընդունվել է ՇՄԱԳՓ մասին օրենքը: Վերոնշյալ օրենքի համաձայն ռազմավարական գնահատման և փորձաքննության ենթակա են հիմնադրույթային այն փաստաթղթերը, որոնք կապված են սոցիալ-տնտեսական, քաղաքաշինական, տրանսպորտային, գյուղատնտեսական, ընդերքօգտագործման,

արդյունաբերության, առողջապահության, էկոլոգիայի, վերականգնման, անտառային արտադրության, թափոնների օգտագործման, էներգետիկայի, սպասարկման ոլորտների հետ:

Հիմնադրույթային փաստաթուղթը, համաձայն Օրենքի 4-րդ հոդվածի, այն փաստաթղթի նախագիծն է (քաղաքականություն, ռազմավարություն, հայեցակարգ, ուրվագիծ, բնական ռեսուրսների օգտագործման սխեմա, ծրագիր, հատակագիծ, քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթուղթ), որը կարող է ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա:

Վերոնշյալ փաստաթղթերը, համաձայն Օրենքի, ենթակա են փորձաքննության՝ Ա կատեգորիայի համար սահմանված կարգով, որի հասարակական լսումներն ու քննարկումները կազմակերպվում են Հասարակական ծանուցման և քննարկումների կարգը սահմանելու մասին 19.11.2014թ. N 1325-Ն կառավարության որոշման հիման վրա: Կառավարության որոշմամբ սահմանվում են.

1. Հասարակական ծանուցման և լսումների կարգը
2. Հիմնադրույթային փաստաթղթերի և նախատեսվող գործունեության՝ Ա, Բ և Գ կատեգորիաների, սկզբնական գնահատման փուլի կազմակերպումը (առաջին փուլ)
3. Հիմնադրույթային փաստաթղթերի և նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ համապատասխան որոշման ընդունման վերաբերյալ ծանուցման և սկզբնական փորձաքննության փուլում (երկրորդ փուլ) հանրային քննարկման կազմակերպումը
4. Հիմնադրույթային փաստաթղթերի ռազմավարական գնահատման և նախատեսվող գործունեության Ա և Բ կատեգորիաների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ ծանուցման և հանրային քննարկումների կազմակերպումը սկզբնական փուլում (երրորդ փուլ)
5. Հիմնադրութային փաստաթղթի ռազմավարական և նախատեսվող գործունեության Ա, Բ կատեգորիաների՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների փորձաքննության՝ ծանուցման եվ հանրային քննարկման կազմակերպումը իմնական փորձաքննության փուլում (չորրորդ փուլ):

Հասարակական ծանուցումն իրականացվում է զանգվածային լրատվության միջոցներով, էլեկտրոնային փոստով և հայտարարություններով: Ծանուցումը պարունակում է տեղեկություններ՝

- ձեռնարկողի մասին
- հիմնադրութային փաստաթղթի կամ նախատեսվող գործունեության իրականացման վայրի մասին,
- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցության, փաստաթղթերին ծանոթանալու վայրի մասին,
- օրվա և ժամի մասին,
- դիտողություններ և առաջարկություններ ներկայացնելու ժամկետների, քննարկումների պատասխանատուի էլեկտրոնային փոստի հասցեի և հեռախոսահամարի մասին:

Համաձայն օրենքի, համապատասխան փուլի լսումների պատասխանատու մարմինը հայտարարությունը տեղադրում է իր պաշտոնական կայքում, փակցնում է իր նստավայրի և հանրային նշանակության շենքերի՝ հայտարարությունների համար առանձնացված ցուցատախտակի վրա, հրապարակում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնաթերթում՝ քննարկումներից առնվազն 7 աշխատանքային օր առաջ: Հասարակությունը կարող է ներկայացնել իր առաջարկները և դիտողությունները գրավոր՝ յուրաքանչյուր փորձաքննության տեսակի համար նշված ժամկետներում:

Հասարակական լսումների ամբողջ գործընթացը արձանագրվում է և տեսաձայնագրվում է պատասխանատու մարմնի կողմից: Հանրային քննարկումները կարող են տեսաձայնագրվել այլ մասնակիցների կողմից և ներկայացվել փորձաքննական կենտրոն: Հասարակական լսումներին կարող են հրավիրվել ոլորտի մասնագետներ:

Անհրաժեշտ է նշել, որ այս կետի հետ կապված փոփոխություններ կան, որոնք ամրագրված են ՇՄԱԳՓ օրենքի նախագծում: Օրենքի նախագիծը չի ընդունվել, քանի որ ՀԿ-ների ներկայացուցիչները դեմ էին այս նախագծին: Հաշվի առնելով այն փաստը, որ օրենքի նախագիծը չի ընդունվել, մենք չենք ներկայացնում օրենսդրական փոփոխությունների մանրամասները (դրանցից մի քանիսին կարող եք ծանոթանալ վերևում):

2015թ. Սահմանադրության 29-րդ հոդվածով ամրագրված է խտրականության արգելման սկզբունքը:

20. 7-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԱԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Պարզաբանեք, թե ինչ հնարավորություններ են ընձեռվում հասարակայնությանը 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ մասնակցելու շրջակա միջավայրին վերաբերող քաղաքականությունների մշակմանը:

Տարի՝ ***2018-2020***

Հասարակության մասնակցությունը ծրագրերի և պլանների նախապատրաստման ժամանակ ապահովվում է հետևյալ միջոցներով. հանրային հավաքներ, հասարակական կարծիքի հարցումներ, երբեմն աշխատանքային քննարկումներ՝ տարբեր շահագրգիռ խմբերի փորձագետների մասնակցությամբ: Տարբեր ծրագրերի իրականացման համար ստեղծվել են տարբեր խմբեր, որոնցում ընդգրկված են փորձագետներ: Հասարակական կազմակերպությունների (որպես շահագրգիռ հասարակություն) փորձագետները, համապատասխան նախարարությունների ներկայացուցիչները և այլ մասնագետներ հանդիսանում են այս գործընթացում հիմնական թիրախային խմբերը: Օրինակ՝ Երևանի

քաղաքապետին կից քաղաքային խորհրդի շրջակա միջավայրի պահպանության կոմիտեն բաղկացած է բնապահպանական հասարակական կազմակերպությունների անդամներից: Կոմիտեի նիստերում ներկայացված նախագծերը քննարկվում են ոչ միայն կոմիտեի անդամների, այլև այլ հասարակական կազմակերպությունների անդամների կողմից: Վերջնական եզրակացությունը ներառվում է կոմիտեի նիստի արձանագրության մեջ: Հասարակության մասնակցության իրավական հիմքը շրջակա միջավայրի քաղաքականության մշակման գործընթացում ապահովվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ազգային օրենքի (15-րդ և 7-րդ հոդվածներ), ինչպես նաև հանրային ծանուցման և բանավեճերի կարգը սահմանելու մասին կառավարության 19.11.2014թ. N 1325-Ն որոշման դրույթներով: Հասարակության հիմնավոր դիտողությունները և առաջարկությունները հաշվի են առնվում նախաձեռնողի և փորձագիտական կենտրոնի կողմից: Չեն հաշվի առնվում այն դիտողություններն ու առաջարկությունները, որոնք պարունակում են օրենսդրական դրույթներին հակասող և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությանը չվերաբերող տեղեկություններ, ինչպես նաև սխալ հաշվետվությունները: Վերջիններիս կապակցությամբ տրամադրվում են հիմնավոր հիմնավորումներ:

Արձանագրությունները, տեսաձայնագրությունները, քննարկումների առաջարկները և դիտողությունները, ինչպես նաև փաստաթղթերը պահպանվում են ՀՀ «Արխիվային գործի մասին» օրենքով սահմանված կարգով: ՇՄԱԳՓ օրենքը պահանջում է անցկացնել հասարակական լսումներ հիմնադրույթային փաստաթղթերի համար և հաշվի առնել հասարակության կարծիքը: 2010 թվականի հոկտեմբերի 6-ին ՀՀ-ն վավերացրել է Կիևի արձանագրությունը «Ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման մասին», որը ուղղված է պլանների և ծրագրերի ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման գործընթացի շրջանակում հասարակական մասնակցության ապահովմանը: ՇՄԱԳՓ նոր օրենքում այս առումով որոշ հայեցակարգային մոտեցումներ կվերանայվեն:

21. 7-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 7-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրացման ընթացքում:

Տարի՝ ***2018-2020***

Պետական պաշտոնյաների համագործակցությունը անկախ փորձագետների հետ կարիք ունի հետագա կատարելագործման: Բնապահպանության նախարարության հասարակական խորհրդի աշխատանքների վերականգնումը նոր սկզբունքներով և հիմունքներով նոր մեկնարկ և լուծում կտա այս հարցերին:

22. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 7-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն որոշակի գործողությունների վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակության մասնակցության մասին 7-րդ հոդվածի դրույթների կիրառման վերաբերյալ:

Տարի՝ ***2018-2020***

Ստորև ներկայացված են կայքեր, որտեղ տեղադրված են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության հասարակական խորհրդի արձանագրությունները, որտեղ կոնկրետ բարձրացված հարցերի վերաբերյալ առկա են հասարակական կազմակերպությունների առաջարկներ և դիրքորոշումներ:

04.10.2016 - http://www.mnp.am/uploads/1/1506347905Ardzanagrutyun.pdf
01.11.2016 - http://www.mnp.am/uploads/1/1506347887arcanagrutyn_hx6.pdf
07.12.2016 - http://www.mnp.am/uploads/1/1506347836arcanagrut7.pdf
01.02.2017 - http://mnp.am/uploads/1/1519105497ardanagrutyun%20N8.pdf
01.03.2017 - http://mnp.am/uploads/1/1519105530ardanagrutyun%20N9.pdf
26.08.2017 - http://mnp.am/uploads/1/1519199340ardanagrutyun%2010.pdf
22.09.2017 - http://mnp.am/uploads/1/1519199386ardanagrutyun%2011.pdf
08.12.2017 - http://mnp.am/uploads/1/1519199419aradanagrutyun12.pdf

Վիճակագրական տվյալները բացակայում են:

23. ՀՈԴՎԱԾ 7-Ի ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ_կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան.

Տարի՝ ***2018-2020***

www.aarhus.am, www.nature.am, www.gov.am, www.env.am, www.armstat.am, www.e-gov.am, www.elrc.ysu.am, www.mta.gov.am. Ստորև նշված են նաև հղումներ, որոնք վերաբերում են 7-րդ հոդվածի իրականացմանը:
http://www.mnp.am/uploads/1/1506347905Ardzanagrutyun.pdf
http://www.mnp.am/uploads/1/1506347887arcanagrutyn_hx6.pdf
http://www.mnp.am/uploads/1/1506347836arcanagrut7.pdf
http://www.mnp.am/uploads/1/1506348085HRAMAN256.pdf
http://mnp.am/uploads/1/1519105530ardanagrutyun%20N9.pdfhttp://mnp.am/uploads/1/1519199340ardanagrutyun%2010.pdf http://mnp.am/uploads/1/1519199386ardanagrutyun%2011.pdf
http://mnp.am/uploads/1/1519199419aradanagrutyun12.pdf

24. 8-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԶԳԱԼԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԻ ԵՎ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽԹԱՆԵԼՈՒՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՔԱՆՔԵՐ

Ներկայացրեք, թե ինչ միջոցառումներ են իրականցվում աջակցելու համար հասարակայնության արդյունավետ մասնակցությանը պետական մարմինների կողմից շրջակա միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունեցող անմիջական կիրառման նորմատիվ դրույթների և այլ ընդհանուր կիրառում ունեցող իրավաբանորեն պարտադիր նորմատիվ ակտերի մշակման գործում՝ համաձայն 8-րդ հոդվածի: Որքանով հնարավոր է, ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ):

Տարի՝ ***2018-2020***

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքի համաձայն. «Շահագրգիռ հասարակությունը այն հասարակությունն է, որը ազդվում է կամ կարող է ազդվել որոշում ընդունելու արդյունքում» (հոդված 1, կետ 9): Միայն 2001 թվականին Կոնվենցիան վավերացնելուց հետո բնապահպանական գործունեությամբ զբաղվող հասարակական կազմակերպությունները սկսեցին ճանաչվել որպես շահագրգիռ հասարակություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ընթացքում: ՀՀ կառավարության N 1325-Ն որոշմամբ սահմանվում են հասարակության մասնակցության իրավական հիմքերը այն նորմատիվ իրավական ակտերի նախապատրաստման գործընթացում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա: Հանրային ծանուցումը և լսումները անցկացվում են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նախնական և հիմնական փուլերում, ինչպես նաև փորձաքննության սկզբնական և հիմնական փուլերում: Հանրային լսումները և քննարկումներն անցկացվում են օրենքին և կառավարության 1325-Ն որոշմանը համապատասխան: Այն դեպքում, երբ կան մի քանի ազդակիր համայնքներ, հանրային ծանուցումը և լսումները կազմակերպում է նախաձեռնողը՝ համատեղ այն համայնքի ղեկավարի հետ, որի վարչական շրջանում նախատեսվում է գործունեություն՝ ապահովելով բոլոր ազդեցության համայնքների ներկայացուցիչների մասնակցությունը:

Հասարակական կարծիքի ստացումը հիմնական փաստաթղթերի և նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ իրականացվում է հանրային լսումների միջոցով:

Հանրային ծանուցումն իրականացվում է ԶԼՄ-ների, էլեկտրոնային փոստի և հայտարարությունների միջոցով: Ծանուցումը պարունակում է տեղեկություններ նախաձեռնողի, հիմնական փաստաթղթերի կամ նախատեսվող գործունեության իրականացման վայրի, շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցության, փաստաթղթերին ծանոթանալու վայրի, ամսաթվի և ժամի, առաջարկներ և դիտողություններ ներկայացնելու ժամկետների, լսումների համար պատասխանատու անձի էլեկտրոնային

փոստի և հեռախոսահամարի մասին:

Լսումների համապատասխան փուլից պատասխանատու մարմինը, օրենքի համաձայն, տեղադրում է պաշտոնական կայքում, իր բնակության վայրի և հասարակական նշանակության շենքերի հայտարարությունների տախտակին, տպում է ՀՀ պաշտոնական թերթում՝ լսումներից առնվազն 7 աշխատանքային օր առաջ: Հասարակությունը կարող է իր առաջարկները և դիտողությունները ներկայացնել էլեկտրոնային տեսքով՝ յուրաքանչյուր տեսակի փորձաքննության համար նշված ժամկետներում:

Հանրային լսումների ամբողջ գործընթացը արձանագրվում է և տեսաձայնագրվում է պատասխանատու անձի կողմից, ով նաև ապահովում է այս ամենը: Հանրային լսումները կարող են նաև տեսաձայնագրվել այլ մասնակիցների կողմից և փոխանցվել փորձագիտական կենտրոն: Հանրային լսումներին կարող են հրավիրվել ոլորտի մասնագետներ:

Գոյություն ունի բնապահպանական օրենսդրության նախագծերի վերաբերյալ խորհրդարանական լսումների անցկացման պրակտիկա՝ հասարակական կազմակերպությունների և ոլորտային նախարարությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Վերջինս հնարավորություն է տալիս ակտիվորեն մասնակցել և անել հիմնավոր առաջարկներ: Բացի այդ, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները մասնակցում են օրենսդրական նախագծի մշակման կամ լսումների վաղ փուլում: Օրինակ՝ 2019 թվականին «Էկոլոգիական տեղեկատվության մասին» օրենքի կամ «Գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների մասին» օրենքի հանրային լսումներին և այլն:

Ինչպես երևում է, արդեն ստեղծվել են իրավական մեխանիզմներ՝ ապահովելու հասարակության մասնակցությունը պետական մարմինների կողմից նորմատիվ իրավական ակտերի և այլ համընդհանուր պարտադիր կիրառելի իրավական նորմերի նախապատրաստման գործընթացում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա:

Սակայն դեռևս անլուծելի է մնում գործնականում իրավական կարգավորումների արդյունավետ կիրառման խնդիրը:

Ինչ վերաբերում է Կոնվենցիայի համապատասխան սահմանումների տեղայնացմանը ազգային օրենսդրությանը, ապա անհրաժեշտ է ասել, որ մինչև 2015 թվականի ՀՀ Սահմանադրության ընդունումը, Հայաստանի կողմից վավերացված միջազգային կոնվենցիաների նորմերը հանդիսանում էին ՀՀ իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մաս: 2015 թվականի իրավակարգավորումը (Սահմանադրություն, 2015) այս առումով նախատեսում է միայն այն, որ ՀՀ կողմից վավերացված միջազգային պայմանագրերի և ՀՀ օրենքների միջև հակասության դեպքում կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը:

25. 8-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 8-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրացման ընթացքում:

Տարի՝ ***2018-2020***

2015 թվականի կառավարության N 1325-Ն որոշմամբ կան փոփոխություններ հասարակության առավել արդյունավետ մասնակցության վերաբերյալ, քանի որ մանրակրկիտ կարգավորվում են հանրային ծանուցման և լսումների հիմքերը՝ կապված հիմնադրույթային փաստաթղթերի և նախատեսվող գործունեության Ա, Բ և Գ կատեգորիաների սկզբնական փուլում կազմակերպման (առաջին փուլ), համապատասխան որոշման ընդունման վերաբերյալ ծանուցման և հանրային լսումների կազմակերպման (երկրորդ փուլ) փորձաքննության սկզբնական փուլում, հիմնադրույթային փաստաթղթերի ռազմավարական գնահատման և նախատեսվող գործունեության Ա և Բ կատեգորիաներով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման վերաբերյալ ծանուցման և հանրային լսումների կազմակերպման (երրորդ փուլ), հիմնադրույթային փաստաթղթերի ռազմավարական և նախատեսվող գործունեության Ա և Բ կատեգորիաների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման փորձաքննության փուլում հանրային լսումների և ծանուցման կազմակերպման (չորրորդ փուլ) հետ:

Բացի այդ, բոլոր լիազորված մարմինները իրավական ակտերի նախագծերի մասին հասարակությանը տեղեկացնում են իրենց պաշտոնական կայքերի, ինչպես նաև www.e-draft էլեկտրոնային հարթակի միջոցով: Կառավարության 2010 թվականի սեպտեմբերի 2-ի N 1134-Ն որոշման հիման վրա Արդարադատության նախարարության կողմից գործարկվել է իրավական ակտերի նախագծերի տեղադրման միասնական կայք: Բոլոր պետական մարմինները պարտավոր են իրենց նորմատիվ իրավական ակտերը տեղադրել վերոնշյալ կայքում, որտեղ ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք կարող են առաջարկներ և դիտողություններ անել: Բովանդակային բոլոր առաջարկները հաշվի են առնվում նորմատիվ ակտի նախագիծը մշակած մարմնի կողմից, և դրա մասին նշվում է փաստաթղթում (եզրափակիչ թերթիկում):

26. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 8-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Տրամադրեք լրացուցիչ տեղեկություններ հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ 8-րդ հոդվածի մասով:

Տարի՝ ***2018-2020***

Հայաստանում գոյություն ունի պրակտիկա, երբ Ազգային ժողովը կազմակերպում է հանրային լսումներ, որոնց ներգրավվում են զանգվածային լրատվության միջոցները, հասարակական կազմակերպությունները, պաշտոնատար և այլ անձինք (օրինակ՝ «Սևանա լիճ մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծ,

«Հուղարկավորությունների կազմակերպման և գերեզմանատների ու դիակիզարանների շահագործման մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծ): Ազգային ժողովի մշտական հանձնաժողովներում գոյություն ունի անկախ փորձագետների ինստիտուտ: Դրա շրջանակներում աշխատում են գիտական և ոչ կառավարական հատվածների ներկայացուցիչներ: Պետական մարմինները խրախուսում են հասարակական կարծիքի արտահայտումը՝ օրենսդրական ակտերի նախագծերը համացանցում հրապարակելու միջոցով: 2016 թվականից սկսած, www.e-draft կայքում բոլոր պետական մարմինները տեղադրում են իրենց իրավասության ներքո մշակված նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերը, որտեղ հասարակությունը կարող է առաջարկներ և դիտողություններ անել: 2014 թվականի համեմատ համացանցից օգտվող բնակչության թիվը աճել է: Կայքը բաղկացած է 4 բաժիններից՝ 1. օրենսդրական նախագծեր, կառավարության որոշումների/կարգադրությունների նախագծեր, 2. Վիճակագրություն, 3. Կայքի կիրառման մեթոդական ցուցումներ, 4. Քննարկումներ: Կայքը կարող է օգտագործվել 3 լեզուներով:

2010 թվականից մինչև 2017 թվականի դրությամբ գործում ր նաև պաշտոնական https://www.e-gov.am/ կայքը, որի միջոցով ՀՀ-ն անցում է կատարել էլեկտրոնային կառավարման համակարգի: Կայքում կարող եք ծանոթանալ կառավարության գործունեությանը, ակտերին, կառավարության որոշումների/կարգադրությունների նախագծերին:

27. 8-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան.

Տարի՝ ***2018-2020***

www.justice.am, www.env.am, www.facebook.com/mnparmenia, www.gov.am, www.aarhus.am, www.elrc.ysu.am, www.e-draft, https://www.e-gov.am/.

28. ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական, նորմատիվ և այլ միջոցներ՝ արդարադատության մատչելիությանն առնչվող Հոդված 9-ի դրույթների իրականացման համար: Բացատրեք, թե ինչպես են իրականացվում հոդվածի յուրաքանչյուր կետի դրույթները:

Պարզաբանեք, թե ինչպես է իրագործվում 9-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրը: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ, նշեք մասնավորապես հետևյալը՝

*ա) **1-ին կետի** մասով ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի*

(i) յուրաքանչյուր ոք, ով գտնում է, որ իր՝ 4-րդ հոդվածին համապատասխան ներկայացված տեղեկատվություն ստանալու վերաբերյալ հարցումը չի քննարկվել այդ հոդվածի դրույթներին համապատասխան, վերանայման ընթացակարգի հնարավորություն ունենա դատարանում կամ օրենքի համաձայն հիմնված անկախ և անկողմնակալ այլ մարմնում:

(ii) այն դեպքերում, երբ նախատեսվում է դատական քննություն, անձի համար պետք է մատչելի լինի նաև որոշման վերանայման օրենքով սահմանված արագ ընթացակարգ, որն անվճար է կամ ոչ թանկ և իրականացվում է ոչ դատական պետական կամ այլ անկախ և անկողմնակալ մարմնի կողմից:

(iii) սույն կետին համապատասխան ընդունված վերջնական որոշումները պարտադիր լինեն տեղեկատվություն տնօրինող պետական մարմնի համար, և տեղեկատվություն տրամադրելու մասին հարցումը մերժելու դեպքում պատճառները շարադրվեն գրավոր:

*բ) ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված նրան, որպեսզի ազգային օրենսդրության շրջանակներում **2-րդ կետում** նշված չափանիշներին համապատասխանող հասարակայնության ներկայացուցիչների համար մատչելի լինի վերանայման ընթացակարգը դատարանում կամ օրենքի համաձայն հիմնադրված այլ անկախ և անկողմնակալ մարմնում վիճարկելու 6-րդ հոդվածի դրույթներից բխող ցանկացած որոշման, գործողության կամ անգործության նյութական և ընթացակարգային օրինականությունը:*

*գ) **3-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք ապահովում են, որպեսզի ազգային օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (եթե այդպիսիք առկա են) համապատասխանող հասարակայնության ներկայացուցիչներին մատչելի լինեն վարչական կամ դատական ընթացակարգերը՝ մասնավոր անձանց կամ պետական մարմինների՝ շրջակա միջավայրին վերաբերող ազգային օրենսդրության դրույթները խախտող գործողությունները կամ անգործությունը վիճարկելու համար:*

*դ) **4-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի՝*

(i)1-ին, 2-րդ և 3-րդ կետերում հիշատակված ընթացակարգերն ապահովեն իրավական պաշտպանության համարժեք և արդյունավետ միջոցներ,

(ii) հակառակ դեպքում այդպիսի ընթացակարգերը համապատասխանեն սույն կետի պահանջներին:

*ե) **5-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք ապահովում են, որպեսզի հասարակայնությանը տրամադրվի տեղեկատվություն որոշումների վերանայման վարչական և դատական ընթացակարգերի մատչելիության վերաբերյալ:*

Տարի: ***2018-2020***

i) *յուրաքանչյուր ոք, ով գտնում է, որ իր՝ 4-րդ հոդվածին համապատասխան ներկայացված*

տեղեկատվություն ստանալու վերաբերյալ հարցումը չի քննարկվել այդ հոդվածի դրույթներին համապատասխան, վերանայման ընթացակարգի հնարավորություն ունենա դատարանում կամ օրենքի համաձայն հիմնված անկախ և անկողմնակալ այլ մարմնում:

ՀՀ Սահմանադրության 50-րդ հոդվածի համաձայն.

1. *Յուրաքանչյուր ոք ունի վարչական մարմինների կողմից իրեն առնչվող գործերի անաչառ, արդարացի և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք:*
2. *Վարչական վարույթի ընթացքում յուրաքանչյուր ոք ունի իրեն վերաբերող բոլոր փաստաթղթերին ծանոթանալու իրավունք, բացառությամբ օրենքով պահպանվող գաղտնիքների:*
3. *Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են մինչև անձի համար միջամտող անհատական ակտն ընդունելը լսել նրան, բացառությամբ օրենքով սահմանված դեպքերի:*

ՀՀ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածը տալիս է վարչական մարմնի սահմանումը (սահմանումը ներառում է բոլոր պետական կառավարման մարմինները, որոնք իրականացնում են վարչարարություն), ինչը ընդհանուր առմամբ համապատասխանում է Օրհուսի կոնվենցիայի սահմանմանը:

ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածը նախատեսում է արդար դատական քննության իրավունք, մասնավորապես՝

1. *«Յուրաքանչյուրն ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք:*
2. *Դատական վարույթը կամ դրա մի մասը օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով կարող է դատարանի որոշմամբ անցկացվել դռնփակ՝ դատական վարույթի մասնակիցների մասնավոր կյանքի, անչափահասների շահերի կամ արդարադատության, ինչպես նաև պետական անվտանգության, հասարակական կարգի կամ բարոյականության պաշտպանության նպատակով:*
3. *Հիմնական իրավունքների խախտմամբ ձեռք բերված կամ արդար դատաքննության իրավունքը խաթարող ապացույցի օգտագործումն արգելվում է»:*

ՀՀ-ում արդարադատությունը իրականացնում են միայն դատարանները՝ Սահմանադրությանը և օրենքներին համապատասխան: ՀՀ-ում գործում են *Սահմանադրական Դատարանը, Վճռաբեկ դատարանը, Վերաքննիչ դատարանները, առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանները, ինչպես նաև Վարչական դատարանը:* Օրենքով նախատեսված դեպքերում կարող են ստեղծվել մասնագիտացված դատարաններ:

Արգելվում է արտակարգ դատարանների ստեղծումը:

2018 թվականի փետրվարի 7-ին ընդունվել է Դատական օրենսգիրքը, որի համաձայն առաջին

ատյանի դատարանները լինում են՝ *1) ընդհանուր իրավասության դատարաններ. 2) մասնագիտացված դատարաններ: Մասնագիտացված դատարաններ են հանդիսանում՝ վարչական դատարանը և սնանկության դատարանը: Վերաքննիչ դատարաններ են հանդիսանում՝ 1) Վերաքննիչ քրեական դատարանը. 2) Վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանը. 3) Վերաքննիչ վարչական դատարանը:* Անհրաժեշտ է նշել, որ Սահմանադրությամբ ամրագրված հիմնական իրավունքներն ու ազատությունները մեկնաբանելիս հաշվի է առնվում ՀՀ-ն կողմից վավերացված մարդու իրավունքների վերաբերյալ միջազգային պայմանագրերի հիման վրա գործող մարմինների պրակտիկան:

ii) Դատական օրենսգիրքը ամրագրում է ողջամիտ ժամկետի չափանիշները, մասնավորապես՝ գործի քննության տևողության ողջամտությունը որոշելիս հաշվի են առնվում.

1) *գործի հանգամանքները, այդ թվում՝ դրա իրավական և փաստական բարդությունը, վարույթի մասնակիցների վարքագիծը և գործի քննության տևողության հետևանքները վարույթի մասնակցի համար,*
2) *հնարավոր սեղմ ժամկետում գործի քննությունն ու լուծումն իրականացնելու նպատակով դատարանի կատարած գործողությունները և դրանց արդյունավետությունը,*
3) *գործի ընդհանուր քննության տևողությունը,*
4) *Բարձրագույն դատական խորհրդի սահմանած գործի քննության միջին ուղենիշային տևողությունը:*

Եթե օրենքով գործի քննման և լուծման համար սահմանված է հատուկ ժամկետ, ապա այն պետք է քննվի և լուծվի այդ ժամկետում: Նման ժամկետի երկարաձգումը թույլատրվում է բացառապես օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով:

Պետական տուրքի մասին օրենքը նախատեսում է պետական տուրքի գանձման օբյեկտները, մասնավորապես՝ պետական տուրքը ՀՀ-ում գանձվում է *դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանի դատական ակտերի դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու համար:*

Պետական տուրքի մասին օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն, նախատեսված են պետական տուրքի դրույքաչափեր դատարան ներկայացվող հայցադիմումների, դիմումների և բողոքների, դատարանի որոշումների դեմ վճռաբեկ բողոքների, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրամադրվող փաստաթղթերի պատճենների (կրկնօրինակների) համար: Դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանի դատական ակտերի դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու համար պետական տուրքը գանձվում է հետևյալ դրույքաչափերով (նշենք միայն այն դրույքաչափերը, որոնք կարող են կարևոր լինել տվյալ թեմայի առումով).

- Հատուկ վարույթի գործերով դիմումներից	բազային տուրքի եռապատիկի չափով
- Քաղաքացիների իրավունքներն ու ազատությունները ոտնահարող պետական կառավարման մարմինների և պաշտոնատար անձանց ոչ օրինական գործողությունների դեմ բողոքների դեպքում	բազային տուրքի 150 տոկոսի չափով
- Դատարանի որոշումների դեմ վճռաբեկ բողոքներ	այն պետական տուրքի չափով, որը ենթակա է վճարման հայցադիմում (արտադատական վարույթի դիմում) ներկայացնելիս, իսկ գույքային վեճերի դեպքում՝ վիճարկվող գումարի 30 տոկոսի չափով
- Նոր երևան եկած հանգամանքներով գործերի վերանայման հետ կապված հայցադիմումներից հայցադիմում ներկայացնելիս	գանձվող պետական տուրքի չափով, գույքային բնույթի վեճերի դեպքում՝ վիճարկվող գումարի 50 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս բազային տուրքի 150 տոկոսից
- Դատարանի վճռի, դատավճռի և որոշման պատճենի (կրկնօրինակի) տրամադրում	բազային տուրքի 50 տոկոսի չափով, և բացի այդ՝ բազային տուրքի տոկոսներով՝ յուրաքանչյուր նախապատրաստված էջի համար

www.court.am կայքից կարելի է ստանալ տեղեկություններ դատական համակարգի և դատական իշխանության գործունեությանն առնչվող բոլոր նորությունների մասին: Ստեղծվել են www.datalex.am, www.armlaw.am (ՀՀ դատական ակտերի որոնման համակարգ), www.laws.am կայքերը, որտեղ հասանելի են ՀՀ դատական համակարգի բոլոր դատարանների ակտերը:

www.datalex.am վեբ-կայքի միջոցով կարելի է առանց որևէ սահմանափակումների և անվճար ներբեռնել տարբեր դատական ատյանների դատական որոշումները: Կայքը գործում է երեք լեզուներով: Որոնման հիմնական չափանիշներն են՝ դատական գործի տեսակը, համարը, դատարանի անունը, դատավորի անունը, հայցվորի անունը, պատասխանողի անունը, հայցի ներկայացման ամսաթիվը, դատական գործի առարկան, վճիռ կայացնելու ամսաթիվը, հոդվածը և այլն: Կայքում նաև կարելի է ծանոթանալ դատական նիստերի ժամանակացույցին,

առցանց դիմումներ ներկայացնել, ծանոթանալ նախադեպային գործերին, փնտրել իրավական ակտեր, ծանոթանալ ՄԻԵԴ գործերին և այլն:

Բացի այդ, իրավական պաշտպանության միջոցները ապահովվում են Դատախազության գործունեությամբ, ինչպես նաև ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի կողմից, որը քննարկում է Սահմանադրությամբ, օրենսդրական ակտերով և ՀՀ միջազգային պայմանագրերով երաշխավորված իրավունքներն ու ազատությունները խախտող պաշտոնատար անձանց և կազմակերպությունների գործողությունների և որոշումների վերաբերյալ քաղաքացիների դիմումները: «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքը նաև սահմանում է այս մարմնի լիազորությունները՝ պետական շահերի պաշտպանության ուղղությամբ, որոնց մեջ ներառվում են նաև շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերը:

Վերանայված Սահմանադրությամբ ամրագրված է (2015թ. Սահմանադրության 191-րդ հոդված), որ

1. *Մարդու իրավունքների պաշտպանը անկախ պաշտոնատար անձ է, որը հետևում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց, իսկ Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին օրենքով սահմանված դեպքերում՝ նաև կազմակերպությունների կողմից մարդու իրավունքների և ազատությունների պահպանմանը, նպաստում է խախտված իրավունքների և ազատությունների վերականգնմանը, իրավունքներին ու ազատություններին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի կատարելագործմանը*:
2. *Մարդու իրավունքների պաշտպանը տարեկան հաղորդում է ներկայացնում Ազգային ժողով իր գործունեության, մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության վիճակի մասին: Հաղորդումը կարող է պարունակել օրենսդրական կամ այլ բնույթի միջոցառումների վերաբերյալ առաջարկներ:*
3. *Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են օրենքով սահմանված կարգով Մարդու իրավունքների պաշտպանին տրամադրել անհրաժեշտ փաստաթղթեր, տեղեկություններ և պարզաբանումներ, ինչպես նաև աջակցել նրա աշխատանքներին:*

Մարդու իրավունքների պաշտպանի նկատմամբ տարածվում է պատգամավորի համար սահմանված անձեռնմխելիության իրավունքը:

Մարդու իրավունքների պաշտպանի կայքում (www.ombuds.am) կարելի է ծանոթանալ բոլոր նշված փաստաթղթերին, ինչպես նաև պաշտպանին դիմել առցանց: Հրատապ հարցի դեպքում կարելի է դիմել թեժ գծի միջոցով:

Մարդու իրավունքների պաշտպանի տարեկան զեկույցներում առկա է տեղեկատվություն բնապահպանական իրավունքների պաշտպանության վիճակի մասին:

ՀՀ Դատական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածով ամրագրվում է դատական ակտերի պարտադիրությունը, մասնավորապես.

- *Եզրափակիչ դատական ակտը դատարանը կայացնում է Հայաստանի Հանրապետության անունից:*
- *Օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտերը պարտադիր են դրանց հասցեատերերի համար:*
- *Օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտը չկատարելն առաջացնում է օրենքով նախատեսված պատասխանատվություն:*
-

29. 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՀԱՆԴԻՊԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐԸ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 9-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրացման ընթացքում:

30. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Տրամադրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն արդարադատության մատչելիության վերաբերյալ 9-րդ հոդվածի դրույթների իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ գոյություն ունեն արդյոք վիճակագրական տվյալներ շրջակա միջավայրին առնչվող հարցերով արդարադատության վերաբերյալ կամ կան արդյոք արդարադատության մատչելիությանը խոչընդոտող ֆինանսական կամ այլ արգելքների վերացման կամ կրճատման համար աջակցության մեխանիզմներ:

Տարի: ***2018-2020***

2019-2020թվականների տվյալներով, անհրաժեշտ է նշել, որ Բարձրագույն դատական խորհրդի շրջանակներում աշխատանքներ են տարվում շրջակա միջավայրի հարցերով արդարադատության վիճակագրություն կազմելու ուղղությամբ: Այս պահին աշխատանքները դեռ ավարտված չեն՝ հաշվի առնելով դրանց ծավալը:

ՀԿ ներկայացուցիչները հարցաթերթիկում նշել են, որ դատարան բողոք ներկայացնելու

համակարգը ոչ արդյունավետ է. նույնիսկ եթե դատավորները մասնագետներ են, նրանք չունեն նեղ էկոլոգիական գործերով համապատասխան որակավորում: Արդարադատության հասանելիության խոչընդոտների շարքում նշվել են նաև դատական գործընթացների երկարատևությունը, շրջակա միջավայրին առնչվող գործերով որակավորված փաստաբան գտնելու դժվարությունը և այլն:

Արդարադատության ակադեմիայի և Շրջակա միջավայրի նախարարության միջև պայմանավորվածություն կա «Էկոլոգիական արդարադատության հասանելիություն» թեմայով կոնֆերանս անցկացնելու մասին:

Դեռևս չի կատարվել Համապատասխանության կոմիտեի՝ Հասարակական կազմակերպությունների մասին օրենքում փոփոխություն կատարելու առաջարկը: Այս որոշումը կատարելու համար Շրջակա միջավայրի նախարարությունը նամակ է ուղարկել Արդարադատության նախարարին՝ վերոնշյալ օրենքում օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու առաջարկով: Արդարադատության նախարարը պաշտոնական պատասխանում նշել է, որ օրենքներում փոփոխություններ կատարելը անհրաժեշտ չի համարում: Հարցը առցանց քննարկվել է ՀԿ-ների ներկայացուցիչների հետ, սակայն դեռևս վերջնական լուծում չի գտնվել:

31. 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵԲ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբկայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան.

Տարի՝ ***2018-2020***

www.justice.am, www.gov.am, www.court.am, www.concourt.am, www.arlis.am, www.moj.am, www.datalex.am, www.armlaw.am, www.ombuds.am

32. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Նշեք, եթե տեղին է, թե ինչ կերպ է Կոնվենցիայի իրագործումը նպաստում ներկա և ապագա սերունդների յուրաքանչյուր անձի՝ իր առողջությանը և բարեկեցությանը նպաստող շրջակա միջավայրում ապրելու իրավունքի պաշտպանությանը:

Տարի՝ ***2018-2020***

Կոնվենցիան նպաստում է շրջակա միջավայրի քաղաքականության հետ կապված որոշումների ընդունման ավելի արդյունավետ, թափանցիկ և վերահսկելի գործընթացի ձևավորմանն ու իրականացմանը՝ հանրության ավելի լայն և արդյունավետ մասնակցության շնորհիվ: Պետական մարմինները կարող են նաև օգտագործել դրա դրույթները իրենց շահերը

հիմնավորելու և հանրության գիտելիքներից ու փորձից օգուտ քաղելու համար: Այսպիսով, Կոնվենցիան ամրապնդում է շրջակա միջավայրի պահպանությանը պատասխանատու պետական մարմինների դիրքերը, և հանրության աջակցությամբ նրանք կարող են ապահովել էկոլոգիական գործոնի հաշվի առնումը:

33. ԳԵՆԵՏԻԿՈՐԵՆ ՓՈՓՈԽՎԱԾ ՕՐԳԱՆԻԶՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀՈԴՎԱԾ 6-Ի ԵՎ 1-ԻՆ ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԿԱՄ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

34. 6-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԵՎ 1-ԻՆ ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Ներկայացրեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 6-րդ հոդվածի և 1ին հավելվածի յուրաքանչյուր դրույթի իրացման ընթացքում:

35. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 6bis ՀՈԴՎԱԾԻ ԵՎ 1bis ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմների շրջակա միջավայր դիտավորյալ բացթողնման և շուկայում տարածման վերաբերյալ որոշումների կայացմանը հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ 6bis հոդվածի իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ կան արդյոք վիճակագրական տվյալներ կամ այլ մատչելի տեղեկատվություն նման որոշումների կայացման գործընթացին հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ կամ 1bis հավելվածի 2-րդ կետով նախատեսված որոշումների կայացմանը հասարակայնության մասնակցության բացառությունների մասին:

Տարի՝ ***2018-2020***

2018 թվականին Հայաստանի Գյուղատնտեսության նախարարությունը մշակել է «Գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: Օրենքի նախագծի վրա աշխատել են Շրջակա միջավայրի նախարարության, Առողջապահության նախարարության համապատասխան մասնագետները, ՀԿ-ների ներկայացուցիչներ և այլն: Օրենքի նախագիծը տեղադրված է https://www.e-draft.am/projects/1178/justification կայքում, որտեղ սովորաբար հրապարակվում են բոլոր օրենքների նախագծերը մինչև ՀՀ Ազգային ժողով ներկայացնելը: ՀԿ-ների և գիտական շրջանակների ներկայացուցիչները, փորձագետները հրապարակում են իրենց կարծիքները և դիտողությունները տվյալ օրենքի նախագծի վերաբերյալ, որոնք, եթե հիմնավոր են, հաշվի են առնվում լիազոր մարմնի կողմից: www.e-draft կայքում ներկայացված առաջարկությունների ու դիտողությունների հիման վրա աշխատանքային խումբը լրամշակվել է վերոնշյալ օրենքի նախագիծը:

Ներկայումս «Գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը գտնվում է վերջնական լրամշակման փուլում:

37. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Եթե Համապատասխանության հարցերով Կոմիտեի առաջարկներից որևէ մեկի վերաբերյալ ներկայացված հաշվետվության քննարկման արդյունքում Կողմերի Հանդիպումն իր նախորդող նստաշրջանում միջոցառումներ է նախատեսել ձեր երկրի համապատասխանության առնչությամբ, խնդրում ենք նշել՝ ա) ինչպիսի միջոցներ են դրանք եղել, և բ) ինչ հատուկ միջոցներ է ձեռնարկել ձեր երկիրը իրականացնելու այդ միջոցները Կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանությունն ապահովելու համար:

Խնդրում ենք ըստ անհրաժեշտության կատարել հղումներ Զեկույցի համապատասխան բաժիններին: